

HMEZAD

Celje - skladišče
D-Per

70/1984

1119840997,5

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

Delu čast
in oblast!

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

LETO XXXVIII.

MAJ 1984

ŠT. 5

GLASILO SOZD HMEZAD, KI ZDRUŽUJE KMETIJSTVO ŽALEC ★ KMETIJSKI KOMBINAT ŠMARJE ★ KMETIJSTVO ILIRSKA BISTRICA ★ KMETIJSKA ZADRUGA »DRAVA« Radlje ★ SADJARSTVO »MIROSAN« Petrovče ★ VRTNARSTVO Celje ★ KMETIJSKA ZADRUGA »SAVINJSKA DOLINA« Žalec ★ ČEBELARSKA ZADRUGA Petrovče ★ KMETIJSKA ZADRUGA SLOVENSKA BISTRICA ★ CELJSKA MESNA INDUSTRIJA ★ CELJSKE MLEKARNE Celje ★ HMEZAD EXPORT IMPORT Žalec ★ STROJNA Žalec ★ MINERVA Zabukovica ★ GOSTINSTVO IN TURIZEM Žalec ★ NOTRANJA TRGOVINA Žalec ★ JATA ZALOG Ljubljana ★ INTERNA BANKA HMEZAD ★ HRANILNO KREDITNA SLUŽBA KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA Žalec in SKUPNE SLUŽBE SOZD HMEZAD

PRVI MAJ – PRAZNIK DELA

Ob prvem maju, prazniku delovnih ljudi je naša dolžnost, da temeljito pogledamo naše dosežene rezultate tako v širši družbeni skupnosti, kot v OZD, kjer združujemo svoje delo. Potrebno je tudi izluščiti naš osebni delež, zlasti zavoljo tega, da z ustvarjalno kritiko lahko dajemo pobude in tudi opozorilo tistim, ki v našem samoupravnem procesu in materialnem bogatenju družbe žele sodelovati samo verbalno, niso pa pripravljeni prispevati konkretni delež k našemu razvoju.

Letošnji prvi maj praznujemo, ko se naša celotna družba nahaja v težki ekonomski situaciji. Kriza, ki jo preživljamo danes, je sicer odraz splošne svetovne krize in težke gospodarske situacije zlasti še nerazvitih in slabo razvitih dežel. Ne moremo pa mimo tega, da za težko situacijo nosimo tudi del krivde sami. Težka gospodarska situacija, v kateri se nahaja naša družba, sigurno ne gre tudi brez posledic mimo Hmezada. Krempo je posegla tudi v naše utečeno delo in navade. Vsakodnevno se srečujemo z raznimi težavami in problemi, ki jih moramo premagovati, da lahko še nemoteno delamo in gospodarimo. Težave so npr. na področju deviz, finančnih sredstev, kjer splošna težka finančna in devizna problematika povzroča niz težav tudi Hmezadu. Visoke obresti in sploh pomanjkanje investicijskih sredstev so resno ogrozile našo investicijsko politiko tako v družbenem kot v zasebnem sektorju. S tem pa tudi naš nadaljnji razvoj in realizacijo projektov, ki so sprejeti v srednjeročnem planu. Tudi oskrba z repromaterialom je vse težavnejša. Stalno smo pod pritiski in zahtevami po dinarskih in deviznih sovlaganjih. Brez dvoma bo potrebno veliko prizadevanja odgovornih DO oz. delavcev, ki so zadolženi za posamezna področja, da bomo krizo premagali in jo ublažili. Lansko leto je kljub težavam proizvodnja nemoteno tekla.

Tudi v letošnjem letu doslej še ni bilo večjih težav. Tudi oskrba s kurozo je v Hmezadu bila dobra kljub težavam, ki vladajo na tem trgu.

Menim, da je praznik dela dan, ko se moramo temeljito spoznati s težavami in zastaviti našo delovno aktivnost tako, da bomo nadaljevali kontinuiteto delavskega gibanja, revolucije in našega razvoja samoupravne demokracije. Z malodušjem, tarnanjem, kritiziranjem ne bomo dosegli nič. Naše naloge v Hmezadu so predvsem naslednje. Čimbolj moramo razvijati in bogati naše samoupravne odnose in samoupravljanje. V tem procesu moramo vsi sodelovati z največjo odgovornostjo. Vedno moramo imeti v svoji viziji družbo in družbeni interes, materialno močno in humano družbo, ker tako nam bo omogočen tudi naš vsestranski razvoj. Tudi v Hmezadu se moramo tako obnašati. Vse sile moramo združiti. Premagati moramo parcialne, podjetniške interese. Združevanje sil pa pomeni, da moramo čimbolj poenotiti našo razvojno politiko na vseh področjih in se ustrezno organizirati za enotnejši nastop. Čim manj mora biti dvojnosti, egoizma itd. Marsikdaj se bo potrebno odreči svojemu vrtičku. To je tudi ena izmed osnovnih nalog, da bomo lahko razvijali kvalitetne medsebojne samoupravne odnose, solidarnosti in s tem skupno premagovanje težav.

Z odgovornim pristopom, prizadevanjem, delom, razvijanju samoupravnih odnosov in aktivnim družbenopolitičnim delovanjem bomo v Hmezadu veliko prispevali k splošnemu prizadevanju naše socialistične samoupravne skupnosti. S tem bomo najlepše proslavili naš praznik prvi maj.

Vsem delavcem, združenim kmetom in obrtnikom čestitam za praznik dela in želim čimveč delovnih uspehov.

Vlado GORIŠEK,
predsednik PO SOZD

VSEBINA

Stran 4 – Kmetijska zadruga Slovenska Bistrica
Stran 5 – Varooza
Stran 7 – Stezice
Stran 11 – Strokovna ekskurzija perutninarjev
Stran 14 – Razpis štipendij
Stran 16 – Križanka

PROBLEMSKA KONFERENCA

Komunisti sozd Hmezad so ugotavljali realizacijo sklepov in nalog prejšnjih konferenc in ugotovili, da sklepi prejšnjih konferenc niso v celoti realizirani predvsem s področja gospodarjenja. Vzroki so v delno zapletenem gospodarskem položaju, delno pa v neizvajanju dogovorjenih nalog.

Problematično je dejstvo, da gospodarskega plana sozd ne realiziramo v celoti, zato je konferenca sprejela konkretne zaključke in ukrepe za realizacijo plana sozd, ki jih je sprejel tudi delavski svet sozd.

Nekaj zaključkov:

- Ker se Hmezad vključuje v mednarodne tokove, kjer je potrebno posvetiti kvaliteti proizvodov vso pozornost, je nujno pristopiti k izdelavi standardov za naše proizvode;

- izvajanje plana je pogojeno z utrjevanjem programske tržnih celot, kjer mora vsak član izpolnjevati svoje obveznosti;

- sprotno uvajanje agrotehnične dosežke v proizvodnjo;

- v DO s kooperacijsko proizvodnjo je nujno razvijati odnose sodelovanja med družbenim in zasebnim sektorjem na principu sovlaganja. Prav tako pa tudi hitrejšo vključevanje v reprodukcijske povezave z ostalimi DO Hmezada;

- glede na pomanjkljivo oskrbljenost jugoslovanskega tirga z mlekom in mlečnimi proizvodi je nujno ustvariti pogoje v čim večje ekonomske efekte na tem področju;

- izvajanje fizičnega obsega proizvodnje je nujno spremljati mesečno, analizo izvajanja sprejetih ukrepov pa izdelati ob periodičnih obračunih;

- v proizvodnji doseči tako kvaliteto, da bosta domači in tuji trg sprejela naše proizvode;

- izvoz mora potekati preko nosilke izvoza;

- iskanje možnosti izvoza tudi drugih proizvodov, ki jih še do sedaj nismo izvažali;

- izdelati operativni program, kako čim več uvoznih materialov nadomestiti z domačimi (soja, embalaža, itd.);

- povezovanje preko turističnih in gostinskih OZD preko ustreznih sporazumov;

- izdelati analizo delovnega časa z ozirom na planiran fizični obseg;

- proučiti, kjer je smotno in mogoče uvesti tudi drugo izmeno za boljše izkoriščanje obstoječih kapacitet.

Podrobno izdelani zaključki in ukrepi so bili poslani vsem sekretarjem OOZK in direktorjem DO, zato morajo te ukrepe proučiti vse OOZK v vseh enotah sozd.

Poleg vseh nalog je konferenca obravnavala tudi problematiko uveljavljanja inovacijske dejavnosti, kajti to dejavnost moramo uveljaviti kot množično gibanje in tako mobilizirati ustvarjalnost vseh delavcev za reševanje problemov povečanja produktivnosti dela, izboljšanje kvalitete proizvodov in varčevanje z materiali in energijo.

S področja inovacijske dejavnosti je konferenca sprejela naslednje zaključke:

- v OZD zagotoviti, da se bodo prizadevanja delavcev - inovatorjev, uveljavila kot sestavni del samoupravnih pravic in dolžnosti pri izvajanju izboljševanja celovitega delovnega procesa;

- v OZD ukreniti vse potrebno, da bi se povečala motiviranost delavcev, da bi več delali na inovacijskem področju;

- zagotoviti, da bodo inovacije dohodkovno zanimive;

- zagotoviti, da se inovacijska dejavnost uveljavlja kot povsem običajen sestavni del reprodukcijskega procesa in poslovanja vsake OZD in kot dejavnost, ki more bistveno izboljšati rezultate gospodarjenja;

- uveljaviti možnost za združevanje sredstev v te namene.

Zaključki in ukrepi zavezujejo vse komuniste v sozd.

I. V.

DO Notranja trgovina

SEJA SVETA DIREKTORJEV

Po zanimivi predstavitvi in nalogah o nadaljnjem delu v DO Notranja trgovina ter perspektivah Novega Celja, ki jo je podal tov. direktor Ivan Debelak, je svet direktorjev obravnaval naloge v Hmezadu na osnovi sprejetih sklepov in ukrepov 5. seje delavskega sveta SOZD.

Sprejeti ukrepi in naloge zavezujejo vse člane kolektiva, tako z

ekonomskega področja, področja financ in področja zunanje-trgovinskega in deviznega poslovanja.

Nadalje so direktorji obravnavali še predlog pravilnika o investicijski dejavnosti in nalogah v SOZD po 10. seji CZ ZKS.

Po seji pa so si ogledali še prostore v graščini Novo Celje.

I. V.

Spremembe in dopolnitve samoupravnih splošnih aktov SOZD, DO in TOZD

Sprejem in uveljavitev Zakona o razširjeni reprodukciji in minulemu delu (Ul. l. SFRJ, 21/82), Zakona o splošni ljudski obrambi in družbeni samozasčiti (Ur. l. SRS 35/82), Zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Ur. l. SFRJ, 23/82), Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. l. SRS 27/83), pomeni za vse OZD spreminjanje in dopolnjevanje določil samoupravnih splošnih aktov.

V Statute temeljnih organizacij in enovitih delovnih organizacij je potrebno predvsem vnesti določila o postopku za investicijska vlaganja, saj bi bile sicer sprejete odločitve v nasprotju z zakonom.

Spremenila so se tudi določila v zvezi z odborom oz. komitejem za SLO in družbeno samozasčito, saj komite za SLO in DS ni več izvršilni organ delavskega sveta, ampak je poseben organ.

Pravilnike o delovnih razmerjih je potrebno dopolniti z novimi členi, ki določajo in urejajo pravice delovnih invalidov, njihovo razporejanje oz. pravice do prekvalifikacije in dokvalifikacije.

Samoupravni sporazum o združevanju in uporabi sredstev za stanovanjsko izgradnjo in določitvi skupnih enotnih osnov za pridobitev stanovanjske pravice in posojil za izgradnjo ali nakup zasebnih stanovanj in Pravilnik o reševanju stanovanjskih potreb delavcev je bilo potrebno novo zakonodajo na tem področju predvsem terminološko uskladiti. Hkrati so se spremenili tudi členi, za katere se je že prej v praksi izkazalo, da so neustrezno formulirani. Višina zneska posojila se je zato spremenila in bo po uveljavitvi sprememb in dopolnitev lahko delavec dobil za individualno gradnjo kredit v vrednosti 18 m² stanovanjske površine.

Organizacije bodo hkrati v svojih aktivih dopolnile oz. spremenile tudi druge člene, za spremembo katerih se je pokazala potreba.

Spremembe in dopolnitve Statutov in Samoupravnih sporazumov o združitvi v DO, Samoupravnega sporazuma o združevanju in upo-

rabi sredstev za stanovanjsko izgradnjo in Pravilnikov o reševanju stanovanjskih potreb delavcev bodo delavci sprejemali z osebnim izjavljanjem na referendumih, spremembe in dopolnitve Pravilnika o delovnih razmerjih pa se sprejemajo na zborih delavcev.

Pravni oddelek

Obiski po delovnih organizacijah

Marca so predsedniki družbeno-političnih organizacij SOZD in predstavnik PO SOZD obiskali delovne organizacije Minervo, Strojno, Vrtnarstvo, Celjske mlekarne, Celjsko mesno industrijo, Gostinstvo-turizem, Notranjo trgovino in Kmetijstvo Žalec.

Namen obiska je bila predvsem izmenjava izkušenj s področja družbeno-političnega delovanja v Hmezadu. Poleg omenjene tematike so potekali razgovori tudi s področja stanovanjske problematike, istočasnega razvoja vseh delovnih organizacij, o pokrivanju solidarnostnega sklada SOZD, štipendij-ski politiki, o delovni praksi, regresih za dopust, delegatskem sistemu, sistemu informiranja, samoupravnih organiziranosti in o gospodarjenju.

Ob zaključku razgovorov smo v vsaki DO obojestransko ugotovili, da bi moralo biti takih razgovorov več.

I. V.

Delavci tistih organizacij, ki so uspešne, ne morejo biti več solidarni in prizanesljivi do tistih, ki so neutemeljeno gradili svoj obstoj in razvoj na posojilih brez lastnih sredstev, ki so slabo gospodarili, potem pa svoje obveznosti prevračali na druge in na vso skupnost.

Marjan Orožen
(iz gradiva za X. kongres
Zveze sindikatov SRS)

IMENOVANJA V SOZD

RUDI JANEŽIČ, roj. 1941. leta, kmetijski inženir, doslej vodja PE Vrbje v DO Kmetijstvo Žalec je bil imenovan za direktorja tozd Kmetijstvo Petrovče v DO Kmetijstvo Žalec.

BRANKO ROBIČ, roj. 1950. leta, ing. strojništva doslej zaposlen v SOZD Agros Šempeter, je bil imenovan za tehničnega vodjo tozd PKM v DO Strojna Žalec.

FRIDO GOBEC, roj. 1936. leta, kmetijski tehnik, doslej v. d. je bil imenovan za direktorja TOZD Kmetijska preskrba v DO Kmetijski kombinat Šmarje.

FRANC MUŽINA, roj. 1932. leta, kmetijski tehnik, doslej v. d. je bil imenovan za direktorja tozd Kmetijstvo v DO Kmetijski kombinat Šmarje.

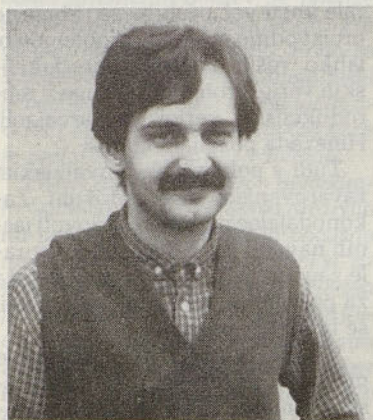
Drugače o prazniku dela

Praznik dela mora biti več kot počitek

Vsak praznik je povezan z jubileji. Tudi naš največji proletarski praznik – praznik dela – je normalno povezan z delovnimi zmagami. Letošnji praznik dela bomo praznovali sicer z nekoliko manj razkošno, vendar s trdno voljo delati več in bolj, da bodo naslednji prazniki boljši, lepši in delavca vredni. O prazniku so naši delavci razmišljali:

Borut Čremožnik, pomočnik vodje farne na Žepini:

Letošnji prvi maj bomo praznovali delovno. Praznika še nisem preživel v delovni organizaciji. Kot delavec si za praznik dela želim, da bi bilo med delavci več razumevanja. Izboljšati bi se morali odnosi med delavci. Praznovanje prvega maja oziroma praznika dela bi moralo biti bolj kolektivno.

Nikoli se nisem bal delati. Ko sem bil še v šoli, sem komaj čakal, da se bom zaposlil in delovni organizaciji pripomogel s svojim delom. Zavedam se, da kot posameznik ne morem veliko narediti, večje uspehe lahko doseže le več delavcev skupaj.

Bernarda Pavlič, administrativna dela, Strojna: Praznik dela smo podedovali. Zato preveč šolsko gledamo na ta praznik in o njem premalo razmišljamo. Takrat, ko so se delavci borili za svoje pravice, je imel praznik dela drugačen pomen.

Tudi v današnjih dneh naj bi imel praznik resničen pomen praznika dela. Čeprav vemo, da imamo čuden odnos do dela. Delo je premalo cenjeno, fizično in umsko. Praznik dela bi dobil več smisla le, če bi se spremenil odnos do dela. Seveda je za ta praznik nujno proslaviti delovne uspehe. Po mojem mnenju bi se morali bolj posvetiti delovnim uspehom delavca.

Lidija Habjan, materialni knjigovodja, Kmetijstvo:

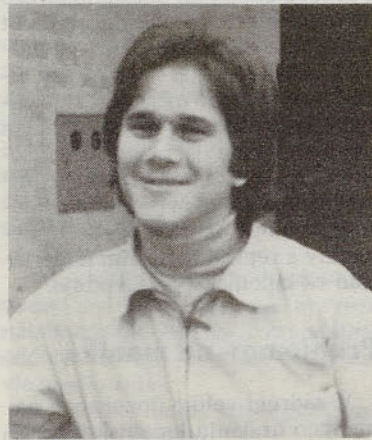
Praznik dela mi pomeni toliko kot vsi drugi prazniki. Seveda, si za ta praznik želim, da bi se rešil problem brezposelnosti mladine. Starejši delavci naj bi šli prej v pokoj

in delovna mesta prepustili mladim. Moja največja želja je, da bi praznik dela še veliko let preživel v miru.

Marko Kugler, viličarist, Notranja trgovina:

Praznik dela bomo slovesno proslavili. Za praznik bo dovolj prostih

dni, vendar si zaradi dežurstev ne bom mogel privoščiti daljšega dopusta. Šel bom na krajši izlet.

Moti me, da še vedno ni nagrajevanja po delu. Fizični delavci nismo dovolj dobro ocenjeni za delo, ki ga opravljamo. Seveda bi morali vsi bolj delati. Pri nas pa nekateri še vedno samo govorijo, da delajo. Najprej s prstom pokažejo na delavca, če premalo dela.

Peter Gominšek, ekonom, Interna banka:

Praznik dela je bolj spomin na tiste čase, ko delavci praznika še niso smeli praznovati. Danes je

praznik dela nekaj samoupravnega in izgublja svoj prvotni pomen. Menim, da je vsak delovni uspeh povod za veselje in praznik delavca. Delo je še vedno premalo ovrednoteno, predvsem delavcev v neposredni proizvodnji. Spremeniti bi bilo potrebno odnos do dela. Za boljše delo bi se morali izboljšati tudi medsebojni odnosi delavcev.

Milena Cencelj, administratorica, Hmezd skupne službe:

Kot delavki mi praznik dela pomeni več kot daljši vikend, saj je to

praznik vseh delavcev. Zelo rada delam in sem z delom zadovoljna tudi zato, ker imam dobre sodelavce. Praznik dela je ne samo naš ampak svetovni praznik vseh delovnih ljudi. Želim si, da bi bila pravica za vse enaka. Sindikat bi moral biti zaveznik delavcev in ne vladajoče elite.

M. N.

Hmezd KZ Savinjska dolina Žalec

Bliža se referendum

Na sejah zadružnih svetov in zborih TZO smo v mesecu februarju obravnavali Osnutke sprememb in dopolnitev samoupravnih splošnih aktov TZO in KZ zaradi novosti:

Pokojninsko invalidske zakonodaje, ki so jih uvedli Zvezni in Republiški zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter Statut Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS.

– Zakon o razširjeni reprodukciji in minulem delu, zaradi katerega se prvenstveno dopolnijo SSa glede gospodarjenja z investicijskimi sredstvi – investicijska vlaganja. Novosti so v zvezi dajanja pobude za določanje o investicijskem vlaganju, sprejema predloga investicijske odločitve, opredelitve investicije ter sprejema investicijske odločitve;

Novi zakon o splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti. Novosti so v zvezi s komiteji za SLO in DS (sama sestava, ni več izvršilni organ samoupravnega organa) ter pristojnosti organov upravljanja z vidika splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Največ pozornosti smo posvetili pokojninsko invalidski zakonodaji, kajti bistveno se je spremenil položaj združenih kmetov v prid izenačitve z delavci v združenem delu. Nič manj časa pa nismo namenili obravnavi sprememb glede investicijskega gospodarjenja. Ker v tem času še ni bil določen konkreten termin za izvedbo referenduma, smo v KZ določili mesec maj – **zadnje nedeljo** ter se dogovorili, da bomo o novostih še razpravljali na razširjenih sejah zadružnih svetov koncem aprila oz. v začetku maja.

Samo delavci KZ pa bomo 28. maja z osebnim izjavljanjem na referendumu sprejemali Spremembe in dopolnitve pravilnika o reševanju stanovanjskih potreb delavcev, Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju in uporabi sredstev za stanovanjsko izgradnjo in določitvi skupnih enotnih osnov za pridobitev stanovanjske pravice in posojil za izgradnjo ali nakup zasebnih stanovanj ter Osnove in merila individualne delovne uspešnosti delavcev, ki je letni akt in je še v razpravi.

V. Bizjak

V naši družbi bo toliko svobode in enakopravnosti, kolikor bo odgovornosti.

*Marjan Orožen
(iz gradiva za X. kongres
Zveze sindikatov Slovenije)*

V HMEZADU HITREJE DO ZASTAVLJENIH CILJEV

Kmetijska zadruga Slovenska Bistrica je ena izmed najmlajših članic v okviru SOZD Hmezad. V Hmezad se je vključila tudi zato, da bi hitreje dosegla zastavljene cilje v razvoju kmetijstva. Območje njenega poslanstva zajema kmetijsko proizvodnjo kmetov kooperantov jugovzhodnih predelov Pohorja in nižinskih predelov v občini Slovenska Bistrica. Kmetje kooperanti se ukvarjajo največ z govedorejo in mlečno proizvodnjo, poleg tega pa trgu nudijo še veliko drugih pridelkov.

Kmetijska zadruga zaposluje okoli 60 delavcev v dveh temeljnih združnih enotah Slovenska Bistrica in Oplotnica, ki se po svoji osnovni dejavnosti ne razlikujeta. Zadruga krepi enotno politiko razvoja obeh temeljnih združnih enot.

Kmetijska zadruga sodeluje s skoraj 700 člani zadruga in 1200 kooperanti. Glavni delež proizvodnje predstavlja govedoreja z mlečno proizvodnjo. Proizvodnjo govedi uspešno večajo, saj so lani odkupili 1245 ton govedi. Odkupili so tudi 4 milijone 107 tisoč litrov mleka.

V zadrugi imajo organizirano proizvodnjo sadja na površini 60 hektarjev sadovnjakov. V teh sadovnjakih dozorevajo predvsem sorte zlati delišes, jonatan, jonagold, idared in mutsu. Sadjarsko proizvodnjo nameravajo še razširiti, saj imajo dovolj površin za to proizvodnjo. Primanjkuje jim sredstev za obnove in razširitev. Škriplice pri bančnih sredstvih, lastnih sredstev zadruga in kooperantov je tudi premalo. Imajo tudi veliko starih nasadov iz katerih odkupujejo veliko industrijskih jabolč. Jabolka s področja Slovenske Bistrice gredo tudi v izvoz. Izvozili so 25 ton jabolč. S kvalitetnimi namiznimi jabolki bi se lahko še bolj vključili v izvoz. Če bi hoteli doseči boljše rezultate tudi v izvozu, bi bilo potrebno povečati hladilnico v Celju. Pri kmetih jabolč ni mogoče pripraviti za izvoz zaradi problema sortiranja, pakiranja, manipulacije, nakladanja in transporta.

Nekateri kooperanti pridelujejo tudi kvalitetna vina. S tega področ-

ja so znane sorte vin rizlingi, šipon in črnine. V občini imajo okoli 600 hektarjev vinogradov. Vinogradniška proizvodnja v zadnjih letih stagnira, saj za obnovo vinogradov ni dovolj sredstev. Vinogradništvo je zaradi neusklajenih cen v neugodnem položaju.

Kvalitetna vina bi bilo mogoče tudi izvažati. Sedaj vse grozdje prodajajo kmetijskemu kombinatu Slovenska Bistrica. Sovlagajo v njihovo polnilno linijo, tako da bodo lahko sami polnili buteljke. Pričakujejo, da bodo za razvoj vinogradništva dobili finančna sredstva od Hranilno kreditne službe Žalec.

Trenutno jim največ problemov povzroča sklepanje pogodb za sladkorno peso. Kmetijska zadruga je podpisala sporazum za novo kulturo na tem področju in letos bodo njihovi kooperanti pridelovali peso na 36 hektarjih. Kmetje v zadrugi večkrat pomišljajo, da bi na področju, ki je usmerjeno v živinorejo, sadili sladkorno peso. Poleg tega zadrugi primanjkuje ustreznih površin za to kulturo.

Lanski setveni plan pšenice so uspešno realizirali. Nekoliko manj pogodb so sklenili le na področju Oplotnice, plan na področju Slovenske Bistrice so presegli.

Za višinske kmetije so še premalo naredili

Območje Kmetijske zadruga Slovenska Bistrica sega tudi na Pohorje. Na tem področju je veliko polkmetov, marsikateri kmetiji predstavlja glavni dohodek les. Imajo

kar dve tretjini zaščitene višinskih kmetij v občini Slovenska Bistrica. Te kmetije se veliko težje vključujejo v tržno proizvodnjo v primerjavi z nižinskimi kmeti. Proizvodnja na manj rodovitni zemlji je veliko manjša in kmet mora vložiti več dela. V zadrugi se zavedajo, da so na tem področju še premalo naredili. K problemom hribovskega kmetijstva bi morali pristopiti bolj celovito in problematika višinskih kmetij ne bi smela biti omejena le na področje kmetijske zadruga. V zadrugi so pripravili okoli 800 programov za usmerjanje kmetij v še večjo proizvodnjo za trg.

V začetni fazi se bodo višinske kmetije vključile v tržno proizvodnjo mleka. Predvidevajo, da bodo na teh področjih odkup mleka povečali za 10 krat. S Frajhajma, Šmartega na Pohorju, Tinja, kmetje že sami dostavljajo mleko in od višinskih kmetij zberejo že eno četrtno od vsega zbranega mleka.

Poudarek bi radi dali kmečkemu turizmu, ki še ni dovolj razvit, kajti osnovni pogoj za kmečki turizem je urejena in proizvodno usmerjena kmetija.

Novi proizvodi zadruga

Odkar je Kmetijska zadruga Slovenska Bistrica članica Hmezada, so se usmerili tudi v nekatere nove vrste pridelkov. To so proizvodnja šampinjonov, ovčereja, prašičereja in ribištvo.

Leta 1982 so ustanovili gobarsko skupnost v kateri so povezani proizvajalci šampinjonov. Kompost za proizvodnjo šampinjonov jim dobavlja Kmetijski kombinat Drava iz Radelj. Proizvodnja šampinjonov je zaenkrat še nerentabilna. Težave pri tej proizvodnji so takšne, da bi jo najrajši opustili. Lani so proizvedli le 17 ton šampinjonov od planiranih 35 ton. Zakaj je pridelek toliko manjši, še niso ugotovili. Vzroke toliko manjše proizvodnje lahko iščejo v kompostu in miceliju. V zadrugi nikoli ne vedo kakšen kompost im micelij so dobili od dobavitelja. Pri proizvodnji šampinjonov pa sta micelij in kompost najpomembnejša.

Za začetek ovčereja imajo ovce samo pri enem kooperantu. Za naprej planirajo, da bodo ovečerejo še bolj razvili. Tudi pri odkupu prašičev planirajo, da bodo povečali odkup od sedanjih 20 ton na 100 ton. Povečali bodo tudi odkupno mrežo za mleko, in bodo odkupili več kot 4 milijone 334 tisoč litrov mleka.

Povečali ne bodo samo proizvodnje, temveč bodo naslednje leto začeli z izgradnjo novega blagovnega centra za kmetijsko preskrbo. Sedanja kmetijska preskrba ne ustreza več razmeram in potrebam kmetov po boljši oskrbljenosti kooperantov z reprodukcijskim materialom za kmetijsko proizvodnjo.

Problemov ne manjka

V zadrugi veliko pozornosti namenjajo urejanju kmetijskih povr-

šin. Z melioracijami so uredili že 60 hektarjev kmetijskih površin. Že jeseni 1983 bi morali dokončati dodatnih 120 hektarjev. Dela izvajalca so se zakasnila tako, da ne bodo zaključena niti do spomladanske setve. Zakasnitev je povzročila zadrugi in predvsem kooperantom veliko materialno škodo. Po pogodbi bi morali dela končati do konca lanskega leta. Zaradi slabe oskrbe z repromaterialom in nesporazumov glede cen izvajalca bodo dela končana šele letos. To je povzročilo veliko negodovanje kmetov in problem ni več finančen, temveč tudi političen.

V Kmetijski zadrugi Slovenska Bistrica si prizadevajo, da bi kmete kooperante čim bolj oskrbovali z zaščitnimi sredstvi, umetnimi gnojili in semeni. Le tako bodo kooperanti lahko pridelali več hrane. Cenovna nesorazmerja med kmetijskimi proizvodi in potem končnimi proizvodi so še vedno prevelika in marsikateremu kooperantu včasih jemljejo veselje do večje proizvodnje. Predelovalna industrija bi morala imeti več posluha za primarno proizvodnjo in veliko problemov bi lahko rešili znotraj reprodukcijskih verig. Problemi zadruga v reprodukcijski verigi in asociaciji Hmezada postajajo manjši.

Tudi s pokojninsko invalidskim zavarovanjem niso zadovoljni. Zakonodajalec ni priskrbel dovolj jasnih navodil in zadruga bodo morale zagotavljati 25 odstotkov deleža za pokojnine. Kjer koli bodo vzeli, se bo neke poznalo.

Visoke obresti so zmanjšale možnosti za hitrejši razvoj kmetijstva. Kmetje, ki so zamudili obdobje nizkih obresti in regresov, si bodo v sedanjih razmerah težje omislili izboljšanje in povečanje proizvodnje z novimi investicijami.

Čeprav je delo zadruga Slovenska Bistrica v primerjavi s Savinjsko dolino čisto drugačno področje, so si problemi podobni kot jajce jajcu. Kmetijstvo je naredilo velik korak naprej tudi v Kmetijski zadrugi Slovenska Bistrica, vendar bi moral biti ta korak še daljši in smelejši. Vendar le ob izdatnejši podpori celotne skupnosti, ki si v kmetijstvu ne bi smela dovoliti toliko eksperimentov. Ne samo za kmete kooperante in delavce v Kmetijski zadrugi Slovenska Bistrica, temveč za celotno kmetijstvo ostaja občutek eksperimenta, odmaknjenosti in stranskega tira.

Marjana M. Natek

Sreče človeku ne more dati niti država, niti sistem, niti politična partija.

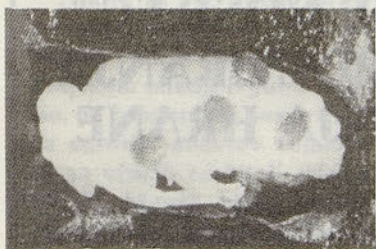
Srečo si lahko ustvari samo sam!

Kocbek

VAROOZA zajedavska bolezen čebelje družine

Leta 1976 so pri Dimitrovgradu v Srbiji ugotovili za naše čebelarje novo nadlogo čebelje družine, pršico VARROO JACOBSONI OUDEMANS (latinsko ime). Zahvaljujoč našemu počasnemu reagiranju in znanemu izmikljanju dogovorov in zakonov, smo varoozo ugotovili v Sloveniji že po 4 letih – 1980. Postavimo si lahko le retorično vprašanje zakaj tako, ko je bila varooza v Bolgariji že od leta 1967. In še to, naravna hitrost širjenja bolezni je 3 km na leto. Ker s temi ugotovitvami ne bomo spremenili dejstev, se pobliže seznanimo s tem zajedavcem. Pogledimo malo v zgodovino. Prvič so zajedavca odkrili na južnoindijski čebeli leta 1904 in na čebeli medarici leta 1958 na Japonskem. Od tu se je preko Azije razširila v Evropo.

Pršica sesa čebeljo kri – hemolimfo. Samičke večino življenja preživijo na pokriti čebelji zalegi in občasno na odraslih čebelah, s katerimi se širijo v druge čebelje družine. Preden je zalega pokrita, odlagajo nanjo jajčece. Razvoj od jajčeca do odraslega zajedavca traja pri samiškah dober teden in pri samiških dan manj. Telo samička je jajčasto, sivobebe barve in meri manj kot 1 mm. Odrasla samička je dolga nekaj nad 1 mm in široka nekaj nad poldrugi mm. Celo telo

Samičke varoe na bubi

pokriva rjav hitinast pokrovček posut s dlacicami, ki omogočajo dober stik s čebelo. Ima 4 pare nog in dobro razvit ustni aparat za sesanje. Samičke živijo pomladi in poleti 2 do 3 mesece in jeseni ter pozimi 6 do 8. Samčki takoj po parjenju poginejo. Parijo se takoj, ko se izležejo. Najpogosteje v pokritih trotojskih celicah, tudi delavskih in izjemoma celo v matičnikih. Samičke zaležejo 1 do 5 jajčec. Razvojne oblike obeh spolov in odrasli samčki so zelo neodporne. Nasprotno pa so samičke zelo trdožive. Varoa se je prilagodila življenju v čebelji družini. Razvija se takrat kot družina. Samičke na odraslih čebelah najdemo največkrat na trebuhu med obročki zadka. Zanimivo je, da lahko samička nekaj časa preživi tudi na drugih vrstah živali. S sesanjem hemolimfe in s stalnim zbadan-

Samička varoe na odrasli čebeli.

njem ličink, se ležejo lažje, iznakažene in manj živalne čebele. Samčki, za razliko od samičk, ustnega aparata ne uporabljajo za sesanje hemolimfe, ker se sploh ne hranijo, ampak za transport semenčic (spermijev).

Spomladi je zajedavec malo, poleti več in največ jeseni. V začetku okužbe je zajedavec zelo malo in njihovega vpliva na družino ni opaziti. To traja največ 3 leta. Četrto, peto leto se zajedavec tako namnoži, da ga lahko najdemo na vsaki čebeli, kar pomeni smrt le-te.

Kako opazimo, da imamo varoozo? Pred čebelnjakom je vse leto veliko mrtvih ali umirajočih čebel, ki lazijo po tleh in ne morejo več vzleteti. (Podobno kot pri pršicavostih) Življenjska doba matic je krajša. Podobno opazimo tudi na trojih in delavkah. Zalega je presledkasta z vidnimi spremembami na pokrovčkih, ki so lahko celo preluknjani. Teh ne smemo zamenjati z luknjicami pri kugi čebel, kjer so nepravilnih oblik in belo obrobljene. Pogosto vidimo pred panjem tudi mrtve ličinke.

Bolezen se prenaša z roji, troti, zaletilimi čebelami. Opisujejo tudi preskok zajedavca s čebele na čebelo na cvetu. Seveda pa se najbolj širi s prevažanjem čebel! Torej se je potrebno z zajedavcem sprijazniti, kar pa ne pomeni, da ga ne bomo omejevali pri razmnoževanju in širjenju. Danes še ne poznamo učinkovitega zdravila, ki bi zajedavca popolnoma uničilo. Strokovnjaki si prizadevajo, da bi razvili viruse, ki bi ga uničevali in delajo poizkuse na genetskem področju. Zelo pogosto spremljajo varoozo kuga čebelje zalege, evropska gniloba in druge bolezni. V borbi proti zajedavcu je potrebno vedeti še tole:

– ljubi vlago

V jeseni, ko nastopijo ohladitve, je večina sredstev malo ali povsem neučinkovitih. Zato je treba izbirati obdobja toplega vremena z manjšo vlažnostjo zraka.

– v aktivni sezoni živi v glavnem na mladih čebelah.

Zdravimo podnevi in ne zbiramo poznih popoldanskih ali večernih ur, ker je v panju več čebel in je pronikljivost zdravil manjša.

– dobro reagira na svetlobo

– stalno se osipa s čebel

Ugotovili so, če se čebelja družina razburi (dražilno krmljenje, paša, odvzem matice), da je osip zajedavca večji.

– hitro se prilagodi na določena zdravila.

Zdravila je potrebno smiselno menjavati.

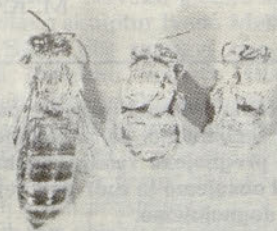
Kdaj se lotiti prvega zdravljenja? Takoj po prvem čistilnem izletu, ko so zunanje temperature višje in vlažnost zraka nižja. Dimimo eno do dvakrat v razmaku 7 dni. V času aktivne sezone se omejimo na biološko zatiranje zajedavca (fizrezovanje pokrite trotojske zalege). Po glavni paši, ko matica ne zalega več veliko, se spet odločimo za zdravljenje. In ne nazadnje v jeseni, ko je še zelo malo zalege.

Kaj uporabljamo za zatiranje varooze?

V svetu in tudi pri nas je znanih več pripravkov kot so: fenotiazin, folbex, mravljična kislina, sineacar, dicofol, K 79, folbex VA, tomol, apiacardim, Varitan.

Kako ugotavljamo okužbo z varoo?

Naši čebelarji pogosto nosijo na ŽVZ Celje spomladi drobir in mrtvice. Tu se poleg pršice in nose me ugotavlja tudi varoa, vendar je dobro vedeti, da jo v drobirju lahko najdemo šele po dveh ali treh letih. Najboljši način je testno dimljenje. Ker bodo članek brali tudi čebelarji začetniki in neorganizirani čebelarji, bom postopek opisal. Izberemo si primeren dan. Pripravimo namaščen bel papir, ki ga bomo pred dimljenjem položili v panj in ustrezen preparat.

Normalno razvita in po varoi poškodovane čebele

Puhujemo v panj zdravilni dim ali prižgemo listič. Spredaj z mokro krpo zamašimo žrelo in počakamo 20 minut. Potem žrelo odmašimo in pustimo, da se čebele umirijo. Nato vzamemo iz panja namaščen papir in ga prepognemo. Naslednji dan vzorci na katerih imamo označene številke panja odnesemo na ŽVZ Celje

ali k čebelarskemu pregledniku ali pa s čitalno lupo pregledamo papir sami.

Varoo je nemogoče zamenjati za čebeljo uš (prva štiri pare nog, druga 3 pare).

Torej, ko ugotovimo kakšno je zdravstveno stanje čebelje družine, ustrezno ukrepamo kot je bilo napisano prej. **Vsem čebelarjem želim uspešno in medonosno leto 1984 in obilo veselja pri delu s čebelami!**

Na koncu še to, ne bojmo se varoe, bojmo se nevestnih čebelarjev.

Dušan Vedenik

Moj zelenjavni vrt MAJ

Ta mesec je v vrtu zelo veliko dela. V aprilu opravljene setve peteršilja, korenčka, solate in redkvice pravočasno redčimo. Pri peteršilju in korenčku naj bo med rastlinicami vsaj 2–3 cm prostora.

Začetek maja je za občutljive rastline lahko še usoden. Ledeni možje še niso mimo, zato je najbolje da so sadike mnogih zelenjadnic še varno spravljene v topli gredi. Le te temeljito zračimo vsak sončen dan in zalivamo. Tako bodo sadike dovolj utrjene za presajanje.

Ko se je zemlja dovolj ugrela, najbolje sredi meseca, sejemo kumare. V mrzli zemlji seme zelo rado strohni. Sejemo jih v kupčke. Za vlaganje in kuhanje sta najboljši sorti Eva ali Delikates. Pazimo, da bo lega zavarovana pred vetrovi. Tudi na jedilne bučke ne smemo pozabiti. Sejemo jih podobno kot kumare. Zelo dobra sorta je Cococella.

Poleg tega v tem mesecu že lahko sejemo radiče in to na stalno mesto ali pa za presajanje. To v glavnem za presno uporabo in siljenje jeseni: Treviski, Verona, Castel franco. Štrucar bo za zimo veliko lepši, če ga boste enkrat presadili, ko se že izprazne katera od ostalih gredic. Zelo dober radič za solato je Palla rosa, ki na toplih legah celo prezimi.

Maj je mesec za saditev fižola. V mrzli in mokri zemlji fižol ne more vzkaliti, temveč strohni. Vznik lahko pospešimo z namakanjem (čez noč v topli vodi 18 °C). Od nizkih fižolov je najboljši zeleni stročnik Top crop od rumenih pa Zlatna olovka. Za pridelovanje prekrlarja pa izberemo sorte, ki imajo krhko stročje brez niti.

Ko ni več nevarnosti slani, sadimo sadike gomoljne in belušne zelene, majarona, paprike in paradižnika ter križnic. Paradižnikove sadike morajo biti močne in morajo imeti

(Nadaljevanje na 6. strani)

ZIMSKO IZOBRAŽEVANJE JE KONČANO

Obsežen program, ki smo si ga v Hmezad KZ Savinjska dolina zastavili, smo tudi letos izpolnili.

V januarju je bilo za pospeševalce predavanje o sortimentu in primernosti proizvodne gnojil iz Tovarne Ruše ter predstavitev vtisov iz Holandije. Molzni kontrolorji so imeli regijski posvet o vodenju kontrole. Le ti so skupno s pospeševalci poslušali tudi predavanje o vodenju molzne kontrole in prehrani govedi. Vsi, ki delajo v preskrbah, so se seznanili z novimi zaščitnimi sredstvi naših tovarn.

Združeni kmetje so imeli pestro izbiro predavanj. Kot vsako leto so bila zelo obiskana hmeljarska predavanja. Bilo jih je 11. Letos so bile predstavljene značilnosti novih kulti-varjev, gnojenje hmeljišč in problem prosene večše.

Pravilna izvedba škropljenja je zelo pomembna za uspeh. To zelo dobro vedo tisti, ki se jim je že kdaj kaj »ponesrečilo«. Zato je prvo leto organiziran dvodnevni tečaj o škropljenju naletel na zelo dober odziv. Ker je bilo zanimanje večje, kot je bilo možno praktično izvesti, bo to stalna oblika tudi v naslednji zimi.

Kako veliko je zanimanje za pridelovanje koruze, je pokazal tudi obisk teh predavanj. Upajmo, da bo ostalo tudi udeležba na demonstracijskem ogledu letošnjega poskusa še večja (lani 111 obiskovalcev).

Veliko nesreč pri delu in zaradi novih predpisov je tudi predavanje iz Varnosti pri delu pritegnilo precej poslušalcev.

Tudi naši živinorejci so letos poskrbeli za predavanje o krmljeni plemenskih krav in telic ter za osvežitev znanja iz higienskega pridobivanja mleka. Zaradi poznavanja problematike pri plodnosti krav je bilo, čeprav malo pozno, dobro obiskano predavanje.

Delo na polju se je že začelo, ko sta bili predavanju o konjih in o predelovanju krme na travnikih, pa vendar obisk ni izostal.

Kot vsako leto so naši zelenjadarji z zanimanjem poslušali predavanje o pridelovanju kumar in zelja.

Na zelo ugoden odmev je naletelo tudi predavanje organizirano v sodelovanju s tovarno SIP iz Šempetra o vzdrževanju in popravilu njenih strojev ter o njenem novem programu.

Kot vedno, pridejo na konec tudi naše žene, ki so se v velikem številu udeležile dveh predavanj o urejenosti kmečkenga doma in žene v zrelih letih.

74 predavanj je obiskalo skupaj kar 1903 znanja željnih poslušalcev. Upamo, da bo tako uspešna tudi naslednja zima.

Hmezad KZ Savinjska dolina
M. K.

Moj zelenjavni vrt MAJ

(Nadaljevanje s 5. strani)

majhne presledke med posameznimi listi. Največ uspeha imamo, če imajo sadike koreninsko grudo. Imamo dve vrsti paradižnika: grmičarja, ki ne rabi opore in paradižnik na opori. Važno je, da grmičarja sadimo na grebene in ga pozneje osipamo (da se ne prevrne in zaradi adventivnih korenin). Paradižnik za oporo pa sadimo nekoliko položno. Pri tem tudi redno odstranjujemo zalistnike. Če je sajen redkeje in na dobro osvetljeni gredi, pustimo dva vrha, sicer pa le enega.

Za dober pridelek paprike pa si dobro zapomnimo, da jo sadimo v dobro pregnojeno zemljo, najmanj enkrat obsujemo in tudi med vegetacijo dognujemo.

Vse sadike: cvetačo, nadzemno kolerabico, ohrovt, brstični ohrovt, zelje moramo presajati proti večeru in takoj dobro zaliti.

V tem mesecu še ponavljamo setve solat vrtna kreše, krebujice, bazilike, da bomo imeli dovolj svežih začimb na voljo.

Skrbimo, da bodo posevki dobro opleti.

Dela je sedaj prav gotovo toliko, da si lahko želimo le lepo vreme in veliko sonca.

M. K.

Jarkar domače izdelave pri sajenju hmelja

Tehnologi za hmeljarstvo pri prvem preizkusu jarkarja UTVA v Vrbju.

Sajenje hmelja s pomočjo jarkarja je sicer že preizkušeno in ga na Hmezadu že nekaj let uspešno izvajajo. Dosedaj so uporabljali jarkar tuje izdelave. V lanskem letu pa je jarkar domače izdelave predstavila tovarna Utva Vršac. V sodelovanju s Hmezadom in Inštitutom za hmeljarstvo in pivovarstvo iz Žalca je tovarna Utva Vršac upoštevala zahteve hmeljarjev in jarkar izpopolnila tako, da je primeren ne samo za površinske drenaže ampak tudi za kopanje jarkov za sajenje hmelja in podobnih kul-

tur. Jarkar koplje jarek širine 40 cm in 35–40 cm globoko. Na uro skoplje ca 1500 m jarka. Dobro drži smer, tako da so vrste popolnoma ravne. Prvi preizkus jarkarja domače izdelave je bil opravljen lani v novembru, drugi z že upoštevanimi izboljšavami pa letos aprila, že v proizvodnji pri sajenju hmelja v Vrbju pri Žalcu. Odslej bodo hmeljarji lahko uporabljali koristen priključek in z lahkoto opravili težavna zemeljska dela pri sajenju hmelja.

Milan Veronek

MLADI KMET JE NOSILEC DRUŽBENEGA PLANIRANJA IN PRIDELOVANJA HRANE

Investicije v kmetijstvu, socialna, zdravstvena varnost kmetov. Vse to, mislim, je zadosti velik vzrok za obstoječe stanje v kmetijstvu. Družba namreč črpa sorazmerno velik del akumulacije direktno od kmeta. Delo, ki ga opravlja kmet, je ovrednoteno bistveno drugače kakor delo delavca v združenem delu. Zaradi tega kmet ne more niti ustvarjati sredstev, namenjenih investiranju, socialni in zdravstveni varnosti.

Dokler kmetov ne bomo organizirali tako, da bodo imeli hkrati podporo občinske konference, zveze komunistov, SZDL in sindikata v svojem boju v zadrugi pri izvajanju kmetijske politike, pri planiranju in določanju cen, tako dolgo ne morejo biti nosilci družbenega planiranja in izvajanja pridelovanja hrane pri nas.

Mislim, da je pomembno računati na zavest kmeta, a ne na zavest, ki smo jo ustvarili dobesedno mi sami s tem, da smo mu zastavili pogoje, v katerih skorajda ne more več živeti, ampak moramo začeti te pogoje spreminjati. Tu gre za vsa tista drobna vprašanja, od izračunavanja odkupnih cen mleka naprej.

Kmetje ponavadi zelo dobro vedo, kaj bi bilo treba v kmetijski zadrugi spremeniti, kaj bi bilo treba spremeniti v kmetijstvu. Da pa to ne pride na dan, je v zelo veliki meri krivo tudi delovanje naših družbeno-političnih organizacij.

Mi se postavljamo kot nosilci družbenopolitične aktivnosti, hkrati pa ne priznamo kmetu, oz. mu onemogočamo, da je on nosilec te aktivnosti, da lahko odloča sam.

T. Potočnik

OB 1. MAJU

1. maj je praznik dela. Zopet bomo ob teh praznikih videli in slišali o novo zgrajenih obratih, ali kakor pravimo ob takih praznikih, o novih delovnih zmagah. Povsod bodo zastave, plakati, ki bodo vabili na kulturne prireditve. Lepaki potovalnih agencij nas bodo vabili, da preživimo proste dni ali mini počitnice ob morju, v hotelih, na gorah, smučarskih centrih, za malce globlji žep pa tudi na potovanje čez mejo.

Takšen prvi maj poznamo mi mladi. Mi, ki nismo občutili tegob tiste generacije, ki se je za ta praznik še borila. Se je morda že kdo od nas vprašal, kaj bi dejal človek, ki je živel v času, ko je državni režim z vso silo zatiral prvomajska praznovanja, shode in teptal delavčeve pravice, — če bi danes z nami preživel prvomajske praznike?

Nikjer ni več tihega praznovanja, negotovosti, da bo zaradi udeležbe na prvomajskem shodu izgubil službo, ne žandarskih pendrekov in surovih udarcev vojakov, ki so včasih razbijali takšne shode. Morda bi se takšen človek celo užalostil, ko bi videl, da nekateri ob teh praznikih le malo preveč razmišljajo, kako bodo praznovali.

Ali nismo morda krivični do tistih, ki niso smeli praznovati? Ali morda preveč dajemo poudarek samo na praznovanje?

Kako pa naj mi mladi razmišljamo in delamo, da praznik dela ne bo za nas le praznik? Cenimo vsako delo in ne ponašajmo se s tisto malomeščansko miselnostjo, ki delo deli na umazano in čisto, na delo, ki prinaša nekomu ugled in drugemu, ki opravlja delo, zaradi, katerega ga ne bodo hvalili v sredstvih javnega obveščanja, ampak bo odšel v pokoj tih in pozabljen. Uresničujmo v praksi rek, ki pravi, delu čast in oblast. Ocenjujmo pravilno rezultate dela in dajmo priznanje pravim delavcem in ne podpirajmo tistih, ki se okoriščajo z delom in znanjem drugih in živijo na njihovih rezultatih. Opravimo enkrat za vselej s tistim malomeščanskim rekom, ki ga še kdaj čujemo, če se ne boš učil, boš pa šel delat. Je torej delo sramota? Tovariš Tito je nekoč dejal: Mladina naša bodočnost! Bomo mi mladi opravičili zaupanje, ki nam ga je dal v teh besedah? Na to vprašanje je samo en odgovor: MORAMO!

Peter Gominšek

AKTIV MLADIH ZADRUŽNIKOV V TABORU

Aktiv mladih zadružnikov deluje šele pol leta. Vodi ga Milan Sirše. O delu in problemih je povedal tole:

»V aktivu imamo okoli trideset aktivnih mladih zadružnikov. Letos smo se na kvizu Mladi in kmetijstvo dobro odrezali, saj smo zmagali na občinskem in regijskem tekmovanju, na republiškem tekmovanju pa smo bili šesti oziroma smo delili tretje

mesto s tremi ekipami. Udeležili smo se tudi mladinskega kviza Hmežada. Na mladinskem kvizu smo bili nekoliko slabši, ker se nismo uvrstili v finale.

Organizirali smo tudi potpisna predavanja. Plesnih vaj, ki smo jih pripravili za vaško mladino, se je udeležilo kar 55 mladih. Letos se bomo udeležili še traktorskega tekmovanja in strokovnih predavanj o kmetijstvu. Pripravili bomo akcijo uničevanja divjega hmelja. Na hmeljarskem prazniku v Braslovčah bomo sodelovali v povorki.

Sodelovanje z mladinsko organizacijo v Taboru je slabo. Za to smo tudi delno sami krivi.

V našem aktivu nikoli ni problemov, kadar se dogovorimo za kakšno akcijo. Na akcijo pride dovolj mladih. Ugotavljam, da so mladi pripravljeni delati, le delo jim je treba dati in jih organizirati. Tudi probleme imamo. V Taboru nimamo ustreznih prostorov za organiziranje večjih prireditev. Zato smo za prostore, ki smo jih najeli za organizacijo plesnih vaj, odšteli poldrugi milijon starih dinarjev. Zelo dobro sodelujemo z gasilskim društvom Loke.

M. N.

Milan Sirše

ših obiskov težko ločili in si v trajen spomin izmenjali spominska darila.

Vez med nami traja naprej in se pogloblja. V marcu so nas prijatelji ponovno obiskali in nas povabili, da skupno obiščemo razstavo Ante Topića-Mimare, ki je bila v vili Zagorki, katere vrednost je ogromna in pusti v človeku globko sled in razstavo skulptur Ivana Meštroviča. Skozi obe razstavi smo imeli tudi imenitno vodstvo študenta umetnostne zgodovine doma iz Poreča. Po obisku v Zagrebu smo imeli družben večer v hotelu Prebold, kjer so bili že drugič imeniten gostitelj naših prijateljev.

Ob tem obisku smo bili mladinci pobudniki, da so se sestali tudi predstavniki OOS obeh organizacij, izmenjali izkušnje probleme in se domenili o organizaciji letovanja za naše delavce.

Tako sa nam Porečani ponudili namestitve v njihovih hotelih in še bolj privlačno namestitev naših prikolice v AVTOCAMP LANTERNA ob tem, da je organizirana prehrana v njihovih restavracijah. Tako bodo naši, delavci lahko preživeli prijeten in cenen dopust ob

morju in jim ne bo potrebno skrbeti za hrano, ker bodo zato skrbeli naši prijatelji. Pogovorili smo se že tudi, da se še pred sezono srečajo tudi vodstveni delavci naših organizacij in učvrstijo naše sodelovanje s poslovnim sodelovanjem, za kar je obilo možnosti.

Mislimo, da je to lep primer, da mladi ne mislimo, le na zabavo, temveč širimo naše obzorje z novimi oblikami sodelovanja, tako tudi skrbimo, da bi naše sodelovanje zbližalo ljudi iz različnih krajev Jugoslavije in hkrati obrodilo velike poslovne uspehe, kar bi imelo za obe strani ugodne rezultate.

Konferenca
OO ZSMS DO Notranja trgovina

Politično gibanje mora človeku prevzeti um in srce, pravo politično gibanje naj človeka obvezuje in osvobaja. Nobeno pravo napredno politično gibanje ne more postati ječa za svoje pripadnike.

Kocbek

VEZI SE KREPIJO

To smo dokazali mladinci DO Notranja trgovina, ko smo že lani navezali prve stike z mladimi hotelsko-turistične DO RIVIERA iz Poreča.

Ideja se je porodila, ko smo hoteli popestriti našo dejavnost, ker smo začutili, da naše delo stagnira, da smo se kot veliko drugih spremenili v servis za organizacijo kulturnih programov ob praznikih in manjših delovnih akcijah. Res so naši mladinci dokaj dobro prisotni v samoupravnih organih in delegacijah, vendar, kot je že v navadi, smo

deležni kritik, da nam je bolj za zabavo kot za delo. Zato smo se po tehtnem premisleku odločili, da naredimo potezo, ki bi nam ne pomenila samo zabave, ampak bi imela dolgoročne učinke. Povedati moramo, da nam je to že v veliki meri uspelo. KAJ? KAKO?

V lanskem letu smo mladinci izmenjali obiske in drug drugega seznanili z organizacijami, katerih člani smo, z dejavnostjo in rezultati. Lahko bi rekli, da je bilo to spoznavno obdobje, ki je bilo zelo uspešno, saj smo se ob zaključkih na-

Letna programska konferenca in 7. mladinski kviz

14. aprila je potekal v veliki dvorani skupnih služb Hmezad Žalec 7. mladinski kviz. Pred kvizom je bila letna programska konferenca OO ZSMS SOZD Hmezad Žalec.

Konferenco je otvoril predsednik OO ZSMS HMEZAD Žalec Robert Mlinar. Po pozdravnem govoru so prisotni predstavniki mladinskih organizacij podali poročila o delu mladinskih organizacij v Hmezadu. Če na kratko povzamem

Trenutki koncentracije.

vsebinsko poročil, ugotavljamo mladi, da vlada velika nezainteresiranost za delovanje v mladinski organizaciji, za kar pa je seveda v ve-

liki meri krivda razdrobljenosti delovnih organizacij po terenu in premalo kontaktiranja med samimi organizacijami. Mladinci se pri svojem delu soočamo z mnogimi težavami, a kljub temu se v nekaterih osnovnih organizacijah lahko pohvalijo z lepimi uspehi, drugod pa so šele na začetku poti. Po poročilu predsednikov osnovnih organizacij je tov. Gorazd Selišnik podal poročilo o gospodarjenju SOZD Hmezad v preteklem letu. V zvezi z gospodarjenjem Hmezada je tov. Selišnik odgovarjal tudi na vprašanja mladincev v zvezi z investicijami v Libiji in Nigeriji.

Po tem poročilu je bilo podano poročilo o dopisovanju mladincev v glasilo Hmeljar. Ugotovili smo, da mladi premalo dopisujejo, ni dovolj prispevkov in odločili, da bo vsaka osnovna organizacija določila mladince, ki bo pisal prispevke o delovanju osnovne organizacije.

7. mladinski kviz je potekal v pravem tekmovalnem vzdušju, ekipe so bile dobro pripravljene in vrstni red je bil na koncu takšen:

1. Export-import, 2. mesto Notranja trgovina, 3. mesto Jata Ljubljana. Na kvizu so sodelovale tudi pobratene osnovne organizacije Jutranka Sevnica in TE Šoštanj. Po kvizu je bila prosta zabava, kjer je igral ansambel Radius.

Peter Gominšek

BILKA ŽIVLJENJA

Samo drobna bilka sem.

Samo drobna bilka sem, ki mi ni usojeno živeti sredi puščave, v kateri sem zrasla. Potrebovala sem vodo, veliko vode, toda bitja puščave so bila s kapljicami skopa. In potem se je končno nekdo spomnil in mi prislonec drobno paličico za oporo. Veter se je zaganjal vame in upala sem, da bom vzdržala. Toda samo nekaj časa sem bila kos vetru. Potem je prelomil paličico in ostala sem sama. Trudila sem se upirati vetru in si želela kapljico vode. Toda nikogar ni bilo mimo, samo sonce je neusmiljeno pripekalo in mi iz listov izsesavalo še zadnjo trohico vlage. Tam daleč sem opazila senca, ki so se prikazale pod obzorjem. Vedela sem, tam je voda in tam je dovolj opore. A jaz sem morala živeti tako. Ker sem se tu rodila in ker sem tu skušala zrasti. Pričakovala sem suneke vetra, ki bo tudi mene dokončno prelomil. Z zadnjimi močmi sem krotila naraščajočo silo, toda zaman...

Samo drobna bilka sem, ki bi rada živela...

Romana Zorko

Za prvi maj kar doma?

HUDIČ JE
V TEM,
KER JE
TUDI DOMA
ŽE PREDRAČO!

Spominski dnevi

5. maja 1818
7. maja 1892
17. maja

17. maja 1942

25. maja 1944

5. maja 1945

9. maja 1945

4. maja 1980

– V Trieru se je rodil Karel Marx
– V Kumrovcu se je rodil Josip Broz Tito.
– Na Dunaju se je začel 3. kongres KPJ, na katerem so sprejeli resolucijo o sindikalnem vprašanju.
– Vodstvo OF je izdalo odlok o vzpostavitvi narodne oblasti na osvobojenem ozemlju.
– Nemški okupator je izvedel nauspel desant na Drvar.
– V Ajdovščini je bila imenovana prva slovenska narodna vlada.
– Osvobojena je bila Ljubljana – dan zmag.
– V Ljubljani je umrl Josip Broz Tito.

Domovina

Pri nas rastejo tovarne.

Trd je kruh delavca in kmeta,
s skrbjo v bodočnost zreta,
a domovina je jima sveta.

Tu bleščijo se vrhovi,
varujejo stoletni jih gozdovi.
Toliko rek se v morje izliva
in v kotanjah jezer skriva.

Tu bratje domove so zgradili,
ljubezen do vseh v zemljo posadili.
Kar nima eden drug mu bo dal,
saj med vojno pri njemu je spal.

Vsak ima svojo,
a skupno govorico,
V SLOGI JE MOČ,
ko gleda Titovo plamenico.

M. C.

Olimpijskim igram na rob

Minilo je olimpijsko vzdušje, medalje so podeljene in olimpijsko Sarajevo postaja zopet navadno mesto. Bogatejše je za številne olimpijske objekte. Elitni hotel Holyday Inn, ki bi ga, kot Sarajevčani sami priznajo, brez iger ne bilo. Poslušali smo veliko pohval na račun teh iger, vsekakor organizacija je bila res brezhibna. Mesto Sarajevo je bilo čisto, kot še nikoli doslej odkar obstaja. Kljub snežni ujmi so bile ceste čiste kot, da sneg sploh ni padal, sicer pa kaj bi vse to našteval, ker je organizacija kot pravimo popolnoma »klapala«.

Vendar pa smo proti koncu olimpijskih iger slišali tudi neljube pripombe naših športnikov o obnašanju publike ob tekmovalnih stezah.

Nedopustno je da pokažemo vsemu svetu, da ne znamo športno prenesti poraza, da publika žvižga najboljšemu oziroma limpijskemu zmagovalcu veleslalomu Maksu Julenu in da je naš Jure Franko moral če lahko tako rečem, poseči vmes in opozoriti publiko z besedami: »Ljudje ne žvižgajte«.

Vsepovsod drugod sprejmejo zmagovalca z veselimi vzklikanjem, tukaj pa z izžvižgavanjem. Mislim, da nadaljni komentar ni potreben.

Ko sem gledal televizijske prenose, sem imel občutek, kot da sedim na kakšni nogometni tekmi, ali pa me je vse skupaj rahlo spominjalo na antični Rim, kjer so gledalci s tuljenjem in vpitjem spremljali gladiatorje v areni, vendar je takrat veljalo načelo: Kruha in iger.

Časopis Times je zapisal (to sem prebral v reviji Telex), da je v Bosni in Hercegovini najbolj razvit šport »posedanje v lokalih in debatiranje o nogometu«. Vsekakor se sodeč po obnašanju publike komentator ni veliko zmotil.

Vsemu svetu je poznana gostoljubnost Sarajevčanov, mislim da bo svetovno znani igralec Kirk Douglas zaradi nekajkratno zaračunane večerje in to v dolarjih, imel o tem durgačno mnenje. Gostilničarja, ki je tako nesramno zaračunal večerjo so zaprli, ker je očitno narobe razumel ljudski rek, kuj železo dokler je vroče.

Naj dodam še zaključek. Olimpijske igre so končane in lepo bi bilo, če bi vsi objekti ostali takšni kot so, da ne bomo potem čez nekaj let brali, kot beremo danes za Mediteranske igre, katerih objekti so za treninge športnikov zaprti, ker so tako razpadli, da je trening v bazenih za športnike življenjsko nevaren.

PETER GOMINŠEK

POMEN IN RAZVOJ KEMIČNIH ZAŠČITNIH SREDSTEV V ODNOSU DO VARSTVA OKOLJA

V zadnjih letih se mnogo razpravlja o onesnaženosti in zastrupitvi človeškega okolja z različnimi odpadki in mnogimi kemikalijami, ki jih uporabljamo ne samo v tehnologiji pri raznih proizvodnih procesih, ampak tudi pri mnogih zaščitnih in pospeševalnih postopkih v poljedelstvu. Smatram, da ne bo odveč, da spregovorim tudi o tem in pojasnim dejansko stanje z namenom odstraniti dvome in pretirano bojazen. Zato sem po referatu švicarskega znanstvenika dr. Geissbüchler-ja, Ciba-Geigy Basel (referat je bil podan na strokovni konferenci in objavljen v strokovnem časopisu *Chemische Rundschau*) priredil naslednji sestavek.

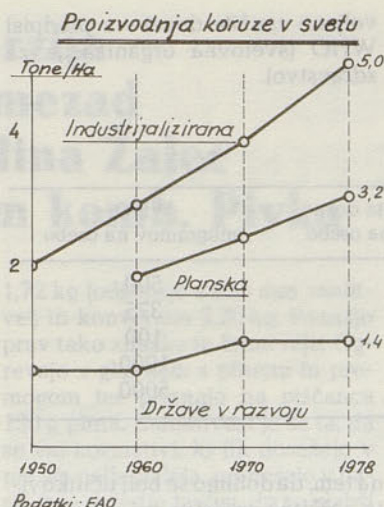
Kemija razvija in proizvaja na tisoče novih kemijskih spojin, katerih učinke na človeka in njegovo okolje ni mogoče predvideti. Pri kemičnih sintezah nastajajo nove snovi, ki jih uporabljamo v poljedelstvu, zdravilstvu in nešteti panogah industrije, pri prehrani človeka itd. Brez kemikalij si danes življenja sploh ne moremo zamisliti. Istočasno pa moramo vedeti, da nastajajo pri proizvodnji tega ogromnega števila nepogrešljivih kemičnih preparatov tudi mnoge škodljive spojine, kot stranski ne-

časopisu »Chemische Rundschau in sicer z vidika industrije zaščitnih sredstev. Ta industrija predstavlja zelo pomembno tržišče na svetu. Tako je na primer samo Švica dosegla v 1978. letu promet zaščitnih sredstev 16 milijard švicarskih frankov in narašča letno za okroglo 5 %. V glavnem obstoja proizvodnja zaščitnih sredstev iz herbicidov, insekticidov in fungicidov. Relativni delež teh skupin je v posameznih državah različen in odvisen od rastlinskega sortimenta, od okužbene situacije in v določeni meri tudi od agrotehnike.

Slika 1 nam pokaže kako velik delež predstavljajo posamezna zaščitna sredstva na svetovnem tržišču in v nekaterih državah.

Ni dvoma o tem (in to priznavajo tudi nasprotniki kemičnih zaščitnih sredstev) da je uporaba specifičnih zaščitnih sredstev poleg raznih gnojil in dobrih (izboljšanih) semenskih vrst prinesla bistveno povečanje poljedelskih donosov in bo tudi v bodoče.

Tipičen primer za to prikazuje slika 2 – predstavlja razvoj prinosov pri pridelovanju koruze v zadnjih 30 letih po podatkih FAO. Generalna kvantifikacija, kolikor je k temu pripomogla kemična zaščita,

Sl. 2

leti stalno zmanjševale. Iz grafikonu je razviden razvoj porabe količin zaščitnih sredstev v kilogramih na hektar pri insekticidih.

Pri uporabi insekticidov je padla količina v obdobju 1940–1980 (z nedavno vpeljavo sintetskih Pyrethroidov celo na samo 100 gramov oziroma celo na 20 gramov na 1 hektar. Ista tendenca velja tudi za herbicide in fungicide.

Jasno je, da vodi ta razvoj do znatne redukcije vsega tega, kar običajno označujemo kot obremenitev okolja. Dodatno pomeni to (perspektivno gledano) tudi občuten prihranek na energiji.

2. Z vpeljavo novih kemijskih zaščitnih sredstev se je bistveno zmanjšal vpliv na okolje in s tem tudi možnost nakopičenja le teh v živih organizmih, zmanjšali so se tudi ostanki le teh v živilih.

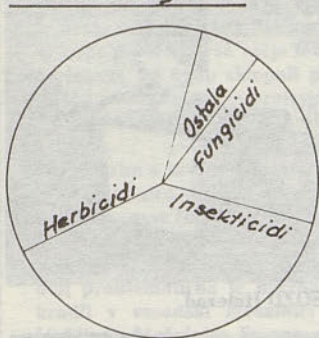
Slika 4 nam nazorno prikaže razvoj tistih lastnosti insekticidov, ki uravnavajo nekontroliran prenos v okolje in kakšno je potencialno nakopičenje v organizmih. Navedene pojave (prenos v okolje in nakopičenje v organizmih) povzročata predvsem dva faktorja: večja ali manjša hlapljivost sredstva in pa različna možnost kopičenja v organizmu. Iz velikosti stolpcev v grafikonu je razvidna porazdelitev insekticidov v okolje s hlapljivostjo, velikostjo akumulacije (kopičenje), topljivostjo, adsorpcijo v zemlji in razgradnjo (razpad) preparata. Topljivost v vodi pospešuje istočasno tudi razpad teh snovi.

Morda ne bo odveč, če navedemo še podatke, kako je z leti z uporabo na novo razvitih kemičnih zaščitnih sredstev upadla količina dnevno zaužitih ostankov pri človeku – raziskave so bile izvedene na prebivalstvu v Kanadi v zadnjih 10 letih.

Slika 5 kaže razvoj povprečno dnevno zaužitih ostankov zaščitnih sredstev v tisočinkah grama pri eni osebi na dan. Naslednja tabela 6 pa nam prikazuje količino dnevno zaužitih ostankov zaščitnih sredstev na osebo (v Kanadi) v pri-

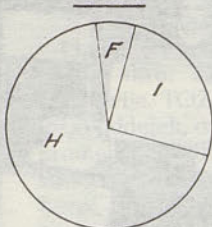
Kemična zaščita rastlin

Svetovni trg 1978

16 milijard Sfr

USA

Brazilija

0,9 mia

Francija

Švica

0,09 mia

Sl. 1

porabni produkti, ki ne zastrupljajo samo okolja, ampak indirektno tudi človeka. Za nas je posebno zanimiv učinek, oziroma škodljivi vpliv indirektno na človeka v zvezi s poljedelstvom, ki v ogromni meri uporablja zaščitne in gnojilne kemikalije na ogromnih površinah naše zemeljske oble. V domačih in inozemskih obveščevalnih medijih lahko čitamo o raznih tehnično sicer manj pogrešljivih, zato pa tem bolj emocionalnih argumentih, ki govorijo o mračnih perspektivah kemične zaščite rastlin in zahtevajo alternative za varstvo okolja. V tem članku bi objavil, kar sem povzel po švicarskem strokovnem

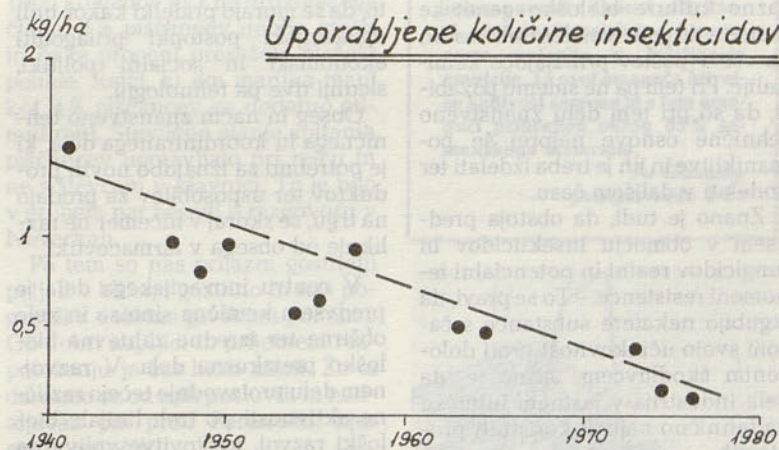
je pa skoraj nemogoča – vendar je dokazano, da so kemijska zaščitna sredstva poleg gnojil imela največji vpliv pri okužbah in pri boleznih.

Ni na razpolago vseh podatkov, da bi izrazili višino ekonomskega učinka, ki ga prinašajo zaščitna sredstva, vendar je znano toliko, da je prinesel vsak dolar uporabljen za zaščito, na primer s herbicidi, dodatni dobiček 4 do 5 dolarjev.

Izboljšave, ki jih je dosegla znatnost v zadnjih letih z ozirom na lastnosti in učinke zaščitnih sredstev, lahko ugotovimo na osnovi treh kriterijev:

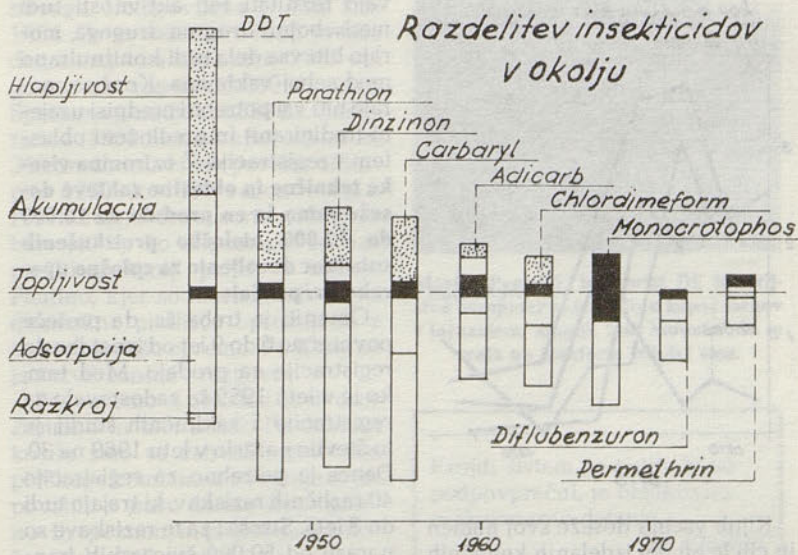
1. Potrebne količine zaščitnih sredstev na enoto ploskve so se 2

Uporabljene količine insekticidov

Sl. 3

Razdelitev insekticidov v okolju

Sl. 4

merjavi s tako imenovanimi še dovoljenimi količinami ADI (= acceptable daily intakes – dnevno še do-

voljene zaužite doze) – s predpisi WHO (svetovna organizacija za zdravstvo).

Tabela 6

zaščitno sredstvo	dnevno zaužita doza v miligramih na osebo	WHO miligramov na osebo
BHC	0,60	500
Endsulfan	0,50	375
Diazinon	0,10	100
Me ¹ thion	1,09	1000
Captan	0,27	5000

Najvažnejša ugotovitev pri tem je, da so dnevno od osebe zaužite doze 800–1000 krat manjše od dozaj, ki jo stalna skupina izvedencev pri WHO/FAO označuje kot še sprejemljivo.

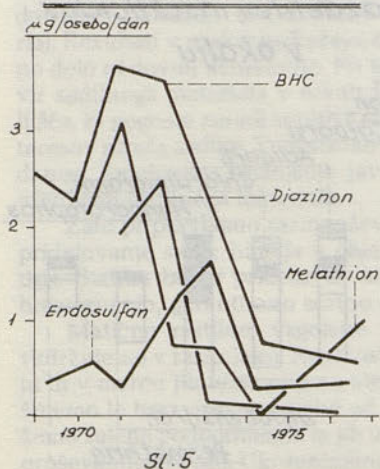
Čeprav so našli ugodne rešitve teh problemov, se raziskave v tej smeri nadaljujejo z nezmanjšano intenziteto.

Mnogo je problemov, ki tehnično niso, ali pa so le deloma rešeni nastajajo pa tudi nove situacije v zvezi z okužbami. Vse to zahteva nova, bolj učinkovita, bolj selektivna in tudi manj toksična zaščitna sredstva.

Industrija podpira in pospešuje tako imenovano integrirano zaščito rastlin z novimi tehničnimi prijemi. To se pravi, da uporablja vse učinkovite in najbolj smiselne kombinacije vseh razpoložljivih sredstev, kot so ukrepi z ozirom na razne kulture biološko genetske metode, vzgoje resistentnih rastlin za vse v poštev prihajajoče kemikalije. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da so pri tem delu znanstveno tehnične osnove najprej še pomanjkljive in jih je treba izdelati ter izdelati v daljšem času.

Znano je tudi, da obstaja predvsem v območju insekticidov in fungicidov realni in potencialni fenomeni resistance. – To se pravi, da izgubijo nekatere substance s časom svojo učinkovitost proti določenim škodljivcem. Jasno je, da dela industrija v lastnem interesu na tehnično najbolj koristnih problemih.

Dnevno zaužita doza ostan-
kov na 1 človeka v Kanadi

Kljub vsemu doseže svoj namen in cilj le en del izdelanih kemičnih sredstev. Vendar intenzivno delajo

na tem, da dobimo še bolj učinkovita zaščitna sredstva pri minimalni porabi in pri minimalnem onesnaženju okolja, kakor tudi na najbolj učinkovitih aplikacijskih postopkih.

Kar se tiče kemične regulacije, ki vpliva na rast rastlin, so v praksi najrazličnejši primeri. Vendar še zdaleč niso izčrpane vse možnosti (predvsem v kritičnih klimatskih cenah).

Poljedelska tehnika se bo morala v bodoče bolj prilagoditi zahtevam energije, zahtevam po čim manjši potratu rodne zemlje in tudi zdrave vode. Ves ta razvoj bo zahteval (in že zahteva) nove varnostne ukrepe za zaščito rastlin.

Na osnovi vseh dosedanjih izkušenj je zahteva po zaščitnih sredstvih za rastline zelo velika in to še posebno v deželah v razvoju, kjer so pač dela usmerjena predvsem v to, da se morajo pridelki kakor tudi aplikacijski postopki prilagoditi ekonomski in socialni politiki, slednji dve pa tehnologiji.

Obseg in način znanstveno tehničnega in koordiniranega dela, ki je potrebno za iznajdbo novih produktov ter usposobitev za prodajo na trgu, se skoraj v ničemer ne razlikuje od obsega v farmacevtiki.

V centru inovacijskega dela je predvsem kemična sinteza in zelo obširna ter izredno zahtevna biološko preizkusna dela. V razvojnem delu proizvodnje tečejo različne aktivnosti po treh linijah: biološki razvoj, ugotovitve vpliva na okolje in postopki za proizvodnjo kakor tudi za formulacijo. Ker vplivajo rezultati teh aktivnosti tudi medsebojno drug na drugega, morajo biti vsa dela tudi kontinuirano med seboj vsklajena. Končno morajo biti vsi potrebni predpisi urejeni (redigirani) in predloženi oblasti v registracijo. Z ozirom na visoke tehnične in oblastne zahteve doseže samo še en produkt na 10.000 do 12.000 biološko preizkušenih substanc dovoljenje za splošno uporabo oz. prodajo.

Omeniti je treba še, da preteče povprečno 6 do 9 let od iznajdbe do registracije za prodajo. Med tem, ko je v letu 1959 še zadostovalo za registracijo 5 zaključnih študij, je to število naraslo v letu 1969 na 30. Danes je potrebno za registracijo 40 različnih raziskav, ki trajajo tudi do 3 leta. Stroški za te raziskave so narasli od 50.000 švicarskih frankov na preko 3 milijone.

Iz vsega tega sledi, da ni dvoma o tem, da so vsa zaščitna sredstva pred prodajo temeljito preiskana in da ne pridejo nekontrolirana v okolje.

S tem člankom sem hotel prikazati nastanek, uporabo in vpliv kemičnih zaščitnih sredstev na okolje (človeka) in njih nepogrešljivo korist pri prehrani človeka in živali.

Na koncu bi še omenil, da ima danes moderna fizikalna in analit-

ska kemija na razpolago sredstva in metode, s katerimi je mogoče dokazati že najmanjše sledove najrazličnejših kemikalij v vodi, zemlji, zraku in živilih. Mikroelektronika v zvezi s kemično analizo nas zanesljivo informira o vsakokratnem stanju onesnaževanja in daje zanesljivo signale za učinkovite protiukrepe in obvarovanja okolja.

Regijski seminar za opravljanje kontrole proizvodnosti krav je bil v dvorani SOZD Hmezad v Žalcu. Obisk 100 odstoten. Udeleženci so opravili teste. Le uspešni lahko naprej opravljajo to zahtevno delo.

Del računalniškega centra SOZD Hmezad.

Na dvorišču TZO Polzela so delavci Strojne Žalec tehnično pregledovali številne traktorje.

Hmezad je v tovarno Sava v Kranju združil okoli 130.000 dolarjev za uvoz sestavin za gume. V prihodnjih tednih bo Sava dobavila vse naročene dimenzije gum.

Oskrba z mineralnimi gnojili in zaščitnimi sredstvi je v Hmezadu v celoti zagotovljena ne samo količinsko, temveč tudi po posameznih vrstah umetnih gnojil. Nekoliko slabše je bilo z dušikovimi gnojili. Zato je Hmezad uspel uvoziti KAN iz Madžarske. Gnojilo UREA pa so kupili od tovarne dušika v Rušah.

V Jugoslaviji je približno 1566 klavnic, od tega jih je dobra tretjina v družbeni lasti. Le približno 60 klavnic ima industrijski način proizvodnje in tako moderno tehnologijo, da izpolnjujejo stroge predpise držav v katere izvažamo sveže meso. Zaradi težav pri vzreji živine, tudi zaradi slabe povezanosti imajo naše klavnice zelo slabo izkoriščene zmogljivosti.

V Kmetijski zadrugi »Savinjska dolina« so nabavili nov pH-meter. Nova naprava bo pripomogla, da bodo lahko naredili več kot 1000 analiz za določanje kislosti zemlje. Na podlagi analiz bo mogoča tudi bolj racionalna uporaba apna za apnenje zemljišč.

Kmetijski zadrugi »Savinjska dolina« povzroča velike probleme zamenjava koruze za pšenico. Sedanje razmere v oskrbi s kornjo bodo povzročile še večje težave jeseni, ko bodo sklepali pogodbe s kooperanti za proizvodnjo pšenice v naslednji sezoni.

Preskrba s krmili v Mešalnici krmil v Žalcu bo predvidoma tudi v drugem četrtletju normalna. Večina surovin in drugih sestavin je že dobavljenih. Veliko bolj problematična je oskrba s krmili v emonski mešalnici v Ljubljani. Mešalnica Emona oskrbuje tudi Hmezad-Jata za potrebe tozd Reja. Jata mora emonski mešalnici dobavljati vse krmne komponente sproti. Za Jato takšno dobava povzroča velike težave, saj nima ustreznih skladišč, da bi surovine skladiščila. Zato morajo vse sestavine krmil kupovati sproti na trgu tudi takrat, ko cene niso ugodne.

Koordinacija za področje ekonomike, organizacije in poslovne informatike je strokovno preverila projekt za nov informacijski sistem v Hmezadu. Idejni projekt zagotavlja osnovo za izdelavo integriranega poslovnega informacijskega sistema v sozd Hmezad.

Na koordinaciji so sklenili, da bo idejni projekt obravnaval delavski svet sozd. Prva dela za izvedbo informacijskega sistema so se začela v aprilu.

Strokovna ekskurzija perutninarjev Hmezad KZ Savinjska dolina Žalec v Perutninarskem komb. Pivka

Rejci perutnine Hmezad KZ Savinjska dolina Žalec vsako leto obiščejo naše znane perutninske organizacije. Letos so si ogledali Perutninski kombinat Pivka. Predstavniki kombinata so nas najprej peljali v perutninsko klavnico. Naši rejci so si z zanimanjem ogledali klavnico in pozorno sledili razlagi delavcev klavnice. Najdlje so se zadržali pri kalibratorju, ki piščance razvršča po teži. Ta priprava je nujna pri izvozu perutninskega mesa, ker uvoznik zahteva piščance v točno določeni teži.

Po ogledu klavnice smo se zapekljali na sedež DO v Neverke, kjer je tudi valilnica s kapaciteto 15 milijonov dan starih piščancev letno. V razgovoru s tovarišem Vitalom Turnškom direktorjem, TOZD smo izvedeli, da je v celi DO zaposlenih 750 delavcev, v klavnici 35 in v TOZD 60. Kooperantov imajo 250. Razdeljeni so na 9 področij in sicer 7 v SRS in 2 v sosednji republik. Samoupravna organiziranost je podobna kot pri nas. V združenem svetu je 13 kooperantov in v komisiji za delovna razmerja 2. Poleg tega imajo še poslovni in nadzorni odbor. Celotno kooperacijsko proizvodnjo nadzira več veterinarjev od katerih so trije tudi tehnologi. Vsak ima na skrbi 2 področja, ki jih vodi vodja področja. Ta je v vlogi organizatorja.

Oddelek za investicije (2 zaposlena) skrbi za novogradnje in adaptacije. TOZD sestavlja tehnološki oddelek, oddelek za blagovni promet, ki skrbi za nabavo in dostavo stelje za pitališča, distribucijo krmil, vseljevanje piščancev in prevzem piščancev. Kooperantom zagotovi TOZD steljo, strokovno službo, servisiranje opreme (kooperant plača samo material), servis za razkuževanje (zaposlena dva delavca) in gorivo (zagotovljen premog za 10 let).

Stroškovnik, ki je tudi najbolj zanimal udeležence strokovne ekskurzije, je narejen na podlagi slovenskega iz leta 1976. Od našega se razlikuje po tem, da kooperanti ne dobijo plačane amortizacije, ki se zbira v skladu združene amortizacije. Sredstva iz tega sklada dobijo potem kooperanti pod zelo ugodnimi pogoji za adaptacije. Za novogradnje dobijo kredite od hranilno-kreditne službe (ustanovljena leta 1979). Pitališča se gradijo na principu sovlaganja in to tako, da je lastnik pitališča TOZD. Pogodbe sklepajo za 20 let.

Sogovornik nam je predstavil tudi proizvodnjo v preteklem letu. Imeli so 5,9 turnusov, 13 dni sanitarne pavze, povprečna velikost jate je bila 18.500 piščancev, povprečna živa teža v 49 dneh pitanja je bila

1,72 kg (odštejejo samo dan vselitve) in konverzija 2,20 kg. Poznajo prav tako zimske in letne reje. Ogrevajo v glavnem s plinom in premogom ter priznajo na piščanca 130 g plina. Zanimivost je še ta, da se vsi normativi, ki jih dosežejo v prvem polletju leta, prenesejo v naslednje polletje bodisi, da so slabši od zastavljenih v začetku leta ali boljši. Prav tako se stroški, ki nastanejo med letom priznajo z dnem, ko nastanejo.

Naše kooperante je zanimalo tudi invalidsko-pokojninsko zavarovanje. Zavarovanih imajo 160 rejcev (4. razred). Prav tako imajo zavarovane tudi vse nakladalce piščancev (pavšalno). Kot pri nas imajo še sklad rizika, ki ga oblikujejo rejci. Socialni sestav rejcev perutnina je drugačen kot pri nas: 46 % je kmetov, 52 % mešanih gospodinjstev in 2 % obrtnikov (pri nas 88 % kmetov in le 12 % mešanih gospodinjstev).

TOZD Obrat za kooperacijo vlaga strokovni nadzor, steljo, plin, piščance, krmo in vitamine ter 50 % zdravil. Za nalaganje piščancev dobi kooperant 5 piščancev na 1000 komadov in 7 na družinskega člana. 4 % piščancev dobijo gratis in če ta procent presežejo plačajo penale. Rejci, ki jim manjka manj kot 4 % piščancev so dodatno stimulirani. Številčno stanje spitanih piščancev ugotavljajo pri rejcu in ne s števcem v klavnici. To je bilo v grobem par besedi o razgovoru v Neverkah.

Po tem so nas prijazni gostitelji peljali v bližnjo gostilno in nas pogostili z dobrimi pivškimi pohanci. Ob dobri kapljici in prijetnem razpoloženju je čas hitro minil. Že ta dan smo se od njih poslovili in nadaljevali pot proti Portorožu, kjer smo prenočili.

Naslednjega dne smo si ogledali Vipavsko klet in izvedeli veliko novega. Ustanovljena je bila leta 1864. Po osvoboditvi 1958 je bila dograjena. Ima kapacitete 2100 vagonov (1 vagon 10.000 l vina). Sprejema grozdje iz 1850 ha vinogradov (1500 ha zadrugi sektor in 350 družbeni). Iz teh površin odkupijo 1200 do 1500 vagonov vina. Prevladujejo črne sorte (60 %) in bele (40 %). Po degustaciji so nas pivški gostitelji peljali v bližnjo Planino, kjer so lani zgradili novo dvoetažno pitališče opremljeno z naj sodobnejšo opremo. Tudi tam se je razvil zanimiv razgovor.

Po tem smo si ogledali še dvorec Zemono in tam kosili. Po dobrem kosilu smo se zahvalili gostitelju pivškega kombinata za sprejem, jih povabili v našo dolino in se polni novih spoznanj in prijetno razpoloženji odpeljali proti domu.

Dušan Vedenik

V Kmetijstvu Ilirska Bistrica se bodo v prihodnjih dneh dogovorili o ukrepih za izvajanje akcijskega pospeševalnega programa za lastno in kooperacijsko proizvodnjo. Analizirali bodo doseganje aktivnosti za novo organizirano in pristopili k bolj stimulaturnemu nagrajevanju delavcev.

Tudi letos bodo v Kmetijski zadrugi »Savinjska dolina« uspešno pridelovali buče, kmetje kooperanti bodo posadili z bučami 30 hektarjev površin. Oljarna Slovenska Bistrica jim bo v sezoni posodila kombajn za luščenje buč.

Kmetijska zadruga »Savinjska dolina« se vključuje v odkup konj za izvoz. Letos so že izvozili nad 30 konj na italijanski trg.

Samoupravne akte v Hmezadu je potrebno dopolniti v skladu z novimi predpisi.

V Statute temeljnih organizacij in enovitih delovnih organizacij je potrebno predvsem uvesti določila o postopku za investicijska vlaganja.

NOVOSTI OD DRUGOD

Nova sejalnica

Na desetem mednarodnem sejmu novosti v Ženevi so Britanci predstavili sejalnico, kjer se seme potaplja v želatinasto emulzijo. Ta ovaja omogoča hitrejšo kaljivost semena in s tem omogoči prihranek okrog 65 % semenskega materiala.

Po Glasniku
poljoprivrede 2/84

Martin Pogačar, traktorist DE Kmetijstvo Šempeter ni le odličen kopač jarkov z jarkarjem, ampak tudi inovator, ki je vrata na traktorju izdelal sam.

Krojiti sistem po tistih, ki so podpovprečni, je objektivno reakcionarno dejanje.

M. Orožen

Obiskali smo Gajškove v Devini POMEMBNO JE, DA SO HLEVI POLNI

Domačija Franca Gajška je velika in trdna. Leži v Devini blizu Slovenske Bistrice. Mogočna gospodarska poslopja dajejo vtis, da tukaj živijo ljudje pridnih rok. Tudi hiša je nova in moderna. Lani so jo postavili.

Gajškova kmetija je ena od prvih usmerjenih kmetij v občini Slovenska Bistrica. Do leta 1973 je bila takšna kmetija kot vse druge. Redili so dvanajst govedi. Tudi takšnega tempa takrat ni bilo. Oče Peter je še z

Gajškova družina

Čeprav je še čutiti vonj sveže gradnje, imajo nekatere prostore že lepo opremljene. V veliki dnevni sobi so si postavili tudi veliko kmečko peč.

Na Gajškovi kmetiji imajo dovolj pridnih rok. Povedali so, da ima že vsak določeno delo tako, da se zjutraj nikoli ne dogovarjajo sproti, kaj bo kdo delal. Gospodar Franc in oče Peter si dajeta opravka v hlevu, opravljata tudi vsa ostala večja in težja dela. Žena Micika je odgovorna za krave in mleko, ki ga oddajajo. Postavna in nasmejana mama Monika pa se ukvarja z malimi pujski, ki jih proda okoli 60. Otrok Zdravko in Andrej, čeprav še ne hodita v šolo tudi že marsikaj postorita.

voli in kravami spravljal pridelke in seno s polj. Mladi Franc pa je od zemlje in kmetije hotel iztisniti še dosti več.

»Veste, gledal sem film, kako kmetje gospodarijo in delajo v tujini. Videl sem, koliko kmetijskih strojev so imeli. Takrat sem si mislil, zakaj si ne bi tudi jaz poskusil tako organizirati in tako delati.«

Rezultati so bili vidni prej kot v desetih letih. V hlevih stoji 100 glav živine, letno prodajo tudi do 60 pitancev, čeprav so se usmerili tudi v proizvodnjo mleka. Sedaj stoji v hlevu 15 krav. V bodoče pa upajo, da bodo oddali tudi okoli 50 tisoč litrov mleka.

Njihova kmetija je velika, imajo kar 15 hektarjev rodovitne zemlje. Skoraj toliko so je imeli tudi v najemu. Skrčili so tri in pol hektarje gozda, da bi lahko še več pridelali. Nekaj površin so tudi drenažirali. Cevi jim je priskrbela Kmetijska zadruga, delo pa so opravili sami.

Franc je povedal, da bi lahko obdelali še več zemlje. Stroji so predragi, če niso izkoriščeni. Tudi hlev mora biti poln, saj je le tako mogoče dobro gospodariti.

Košnja se pri Gajškovih začne v začetku maja. Kosijo petkrat letno. Po vsaki košnji izdatno pognojijo z gnojevko in umetnimi gnojili. Letos so po poljih posuli že 10 ton umetnih gnojil, kupili so jih 38 ton. Gajškovi so si gnojila nabavili pozimi in v jeseni tako, da jih sedanje pomanjkanje ne prizadene preveč. Le z gnojenjem lahko napolnijo štiri stolpne silažne silose po 90 kubičnih metrov. Tudi pod folijo imajo okoli 200 kubičnih metrov silaže.

Kljub temu, da je Gajškova kmetija že usmerjena v proizvodnjo mleka

in govedi, so na dveh hektarjih zasejali pšenico in sladkorno peso. Povedali so, da teh dveh kultur ne morejo toliko posejati, ker imajo premajhne površine zemlje. Ostati mora za kozo in travo.

Takšna kmetija kot je Gajškova zahteva veliko, veliko dela. Za vse kar smo videli ob obisku, je preteklo mnogo znoja in žuljev na rokah ni manjkalo.

Ob večjih delih jim priskočijo na pomoč tudi bratova družina in ostali kmetje, vendar ni časa za počitek. Gospodar Franc je povedal, da takrat ko silirajo, spi le po dve uri.

O načrtih Gajškovi niso veliko povedali. Ustvarili so že toliko, da je pomembno le, da bodo hlevi tudi še v naprej polni.

Kmetij, kot je Gajškova, bi lahko bilo še več. Najbrž je velik vzrok, da je takšnih kmetij še malo, v zapostavljanju kmetijstva vsa povojna leta. Preveč smo pozabljali na zmogljivosti zemlje in pridnih rok.

Marjana Natek

Integrirani poslovnoinformacijski sistem

NOVEJŠI NAČIN ZBIRANJA PODATKOV

Oprema Hmezadovega računalniškega centra je zastarela in izrabljena. Zastopnik IBM, Intertrade Ljubljana jo bo tudi nehal vzdrževati po 14 letih.

Zato mora Hmezad nujno nabaviti novo računalniško opremo, ki bo zagotavljala še kaj več od evidentiranja in zajemanja podatkov. Strokovnjaki Hmezada že eno leto pripravljajo projekt za izgradnjo novega integriranega poslovnoinformacijskega sistema, ki je sedaj v zaključni fazi. Povod, da se bo ustanovil takšen informacijski sistem, so potrebe Hmezada po boljšem in bolj učinkovitem zajemanju podatkov. Osnova za takšen sistem bo nova računalniška oprema in novosti v zajemanju podatkov.

Projekt informacijskega sistema je že pripravljen, potrebna je le še pritrditev delegatov delavskega sveta SOZD Hmezada.

Pridobivanje informacij se bo delilo na več faz, ki bodo med seboj povezane. Povezane bodo tako, da se bo posamezna dejavnost Hmezada vključila v celoten sistem tam, kjer so podatki skupni za vse delovne organizacije. To so finančni rezultati in kadrovska evidenca. Na podlagi vseh podatkov, ki se bodo zbirali v Hmezadu, bo takšen sistem omogočal hierarhijo informacij. V delovnih organizacijah, kjer se proizvodnja odvija, bodo zajemali vse razpoložljive informacije.

Na višji stopnji obdelave bo informacijski sistem omogočil zbirne podatke za področje financ, komercialne in za posamezne koordinacije v Hmezadu. Informacije se bodo združevale po funkcijah in bodo omogočale boljši pregled nad poslovanjem v SOZD Hmezad.

Po nabavi računalniške opreme ne bo več mehaničnega prenosa podatkov v računalniški center. V končni fazi bodo uporabniki podatkov z računalniškim centrom povezani s terminali. Delovne organizacije izven Žalca bodo podatke obdelovale z lastnimi mini računalniki, ki bodo povezani s centralnim računalnikom.

Trenutno potekajo dogovori za nabavo računalniške opreme. Ponudniki za računalniško opremo so zastopniki za Honeywell, El Niš, IBM Intertrade, Hewlett-Packard. Odločitev o tipu računalništva opreme ne bo niti najmanj lahka. Na eni strani je težko primerjati kvaliteto strojne in programske računalniške opreme, na drugi strani pa je jasno, da bo ne glede na to, kdo bo dobavil opremo, potrebno veliko sredstev za tako velik računalniški sistem.

Za realizacijo projekta bo potrebno zbrati okoli 10 milijard dinarjev. Tako velika sredstva bo Hmezad v situaciji, v kakršni je trenutno gospodarstvo, težko zagotovil.

M. N.

VALORIZACIJA KATASTRSKEGA DOHODKA

V Uradnem listu SRS 10/84 z dne 31. 3. 1984 sta objavljena Odlok o valorizaciji katastrskega dohodka in Odlok o določitvi količnikov za valorizacijo katastrskega dohodka. Količniki za valorizacijo katastrskega dohodka so se določili na podlagi poprečnih odkupnih cen pridelkov in poprečnih nabavnih cen v letu 1982.

Katastrski dohodek se valorizira:

katastrska kultura	valorizacijski količnik
njive	4,64
vrtovi	4,24
sadovnjaki	4,20
vinogradi	3,46
travniki	4,30
pašniki	3,24
trstičje	3,03
gozdovi	4,30

Valoriziran katastrski dohodek se uporablja za odmero davčnih in drugih obveznosti že za leto 1984.

Po-RN

Včasih bi rajši prosjačil kot pospeševal

K razvoju kmetijstva na področju Slovenske Bistrice je veliko pripomogel tudi **Tone Pogorevc** s svojim delom pri pospeševanju kmetijstva. S pospeševanjem je začel

pred desetimi leti, ko je prišel v Kmetijski kombinat Slovenska Bistrica. Sedaj je zaposlen v Kmetijski zadrugi Slovenska Bistrica kot vodja združne enote. Še vedno spada med tiste, ki si prizadevajo izboljšati položaj njihovega kmeta in kmetijstva.

Kako delate in kaj je pomembno pri pospeševanju kmetijstva?

Kmetije morajo pospeševalca vzeti za svojega. Pospeševalec naj bi bil tisti, ki kmeta štiti in zagovarja. Tako naše delo ni samo pospeševanje kmetijstva temveč je še veliko več. Včasih mora biti pospeševalec tudi socialni delavec in politik. V začetku sem kakšnega kmeta obiskal tudi desetkrat, da smo uspeli. Bilo mi je, da bi raje prosjačil kot pospeševal.

Kmetije, ki ste jih že usmerili, sedaj ponovno usmerjate v sejanje pšenice in sladkorne pese? Kako vam to uspeva?

Naše delo je krpano. Najprej smo kmetije usmerili v govedorejo ali kakšno drugo dejavnost, sedaj sklepamo pogodbe za pšenico in

sladkorno peso. Potrebno je veliko dela za takšno usmerjanje. Kmetu vse dokažemo z izračuni, da se proizvodnja splača, da bo tudi v boljšem ekonomskem položaju.

Nazadnje kmet prinese pogodbo za umetna gnojila, ki jih ni dovolj. Takrat ne vem kaj bi storil. Najraje bi kritiziral skupaj s kmetom, če bi pomagalo. Toda ne pomaga. Kmeta bi kasneje še težje pridobil.

Ali vam kmetije verjamejo, če vsa-ko novo kulturo dokazujete z izračuni?

V akcijo setve sladkorne pese so se kmetije vključili tudi iz solidarnosti ne pa iz prepričanja, da bo proizvodnja tudi resnično prinesla večji dobiček. Tudi sam sem zasejal nekaj sladkorne pese in tako sem lahko izračunal končni rezultat. Mislim, da se pridelovanje sladkorne pese splača.

Ali imate v Kmetijski zadrugi Slovenska Bistrica področja, kjer boste morali še več narediti?

Imamo še veliko kmetij, ki jim bo potrebno posvetiti še več pozornosti. V nižinskih predelih ni večjih problemov. Večji so na Tinjskem, kjer je večina kmetov zaposlenih. Tudi tisti, ki imajo gozdove, se ne zanimajo v tolikšni meri za kmetijsko proizvodnjo. Kmetije, ki živijo le od kmetije morajo od nje največ dobiti.

Kakšne občutke imate, ko vidite, da je kmet uspel in da je to tudi del vašega truda?

Z veseljem obiščem kmeta, ki je uspel. Pred desetletjem smo naše kmete vozili na ekskurzijo izven naše občine, da bi jim pokazali kakšne rezultate lahko dosežejo kmetije s pomočjo kmetijske zadruge. Danes imamo tudi že mi kmetije, ki so lahko za vzgled. Stroji na takšnih kmetijah so popolnoma izkoriščeni. Najbolj pridnim kmetom bi morali dati v najem še več zemlje. Pri vsem tem vidim rešitev, da bi Kmetijska zadruga Slovenska Bistrica razpolagala z več zemljišči, ki niso obdelana in bi jih dajala na razpolago kmetom.

M. M. N.

JAVNA LICITACIJA

nepremičnine oz. objekta – hmeljske sušilnice in zemljišča – Loke.

Sušilnica predstavlja parcelni številki

230–stavbišče v izmeri 149 m² in

22/2–travniki 5 v izmeri 333 m² k. o. Črni vrh.

Izključna cena za sušilnico in zemljišče znaša 1.722.092 in sicer 1.377.406 za hmeljsko sušilnico in zemljišče ter 344.686 din za komunalno urejenost.

Javna licitacija bo v četrtek, dne 17. maja 1984 ob 8. uri v sejni sobi Hmezada v Žalcu, Ul. Žalskega tabora št. 1/I.

Dražitelji so dolžni pred pričetkom dražbe plačati varščino v znesku 10 odstotkov od izključne cene.

Po opravljeni dražbi bo s kupcem v roku 30 dni sklenjena kupna pogodba. Kupec je dolžan celotno kupnino poravnati prodajalcu takoj ob podpisu pogodbe. V kolikor kupec v navedenem roku celotne kupnine ne plača, bomo razpisali ponovno licitacijo in mora prvi dražitelj plačati stroške javnega razpisa in nadomestiti ev. razliko pri ponovno doseženi kupnini. Kupec je dolžan razen kupnine plačati vse stroške, ki bi nastali pri sklenitvi pogodbe kot tudi prometne davek.

Vse informacije lahko dobite v zemljiškem oddelku Hmezada v Žalcu, Hmeljarska ul. 3/II.

NOTRANJA TRGOVINA

Terenska prodaja bo uspešna

Letos smo v naši delovni organizaciji reorganizirali terensko prodajo in jo iz tozdov prestavili v DSSS. Osnovni namen te reorganizacije je bil v tem, da mora terenska prodaja predstavljati celotno DO, ne pa parcialnosti tozdov. Naša strategija s to reorganizacijo je usmerjena v to, da s kvalitetno in enotno terensko prodajo v teh težkih tržnih razmerah izboljšamo image delovne organizacije.

Če se na kratko ustavimo pri teoretičnih izhodiščih terenske prodaje, ugotovimo naslednje:

Terenska prodaja vsebuje dva izmed štirih osnovnih elementov komuniciranja v marketingu in sicer:

- pospeševanje prodaje in
- osebno prodajo

Samo komuniciranje v marketingu je zelo kompleksen sklop usmerjenih pojavov, ki so vnaprej op-

redeljeni s politiko, načeli in cilji komuniciranja, vrstami in variantami strategije komuniciranja, s samim načrtovanjem komuniciranja in s pomenom in nalogami organizacije komuniciranja.

Ob kratki obrazložitvi izraza »komuniciranje v marketingu« bo vsakomur takoj jasen pomen reorganizacije terenske prodaje. Sam izraz marketing je v teoretičnih izhodiščih in tudi v praksi (EGS, ZDA, Japonska) pojem, ki pomeni celoten proces od proizvodnje do prodaje izdelka končnemu koristniku. Če hočemo izraz marketing definirati na najkrajši možen način, lahko rečemo, da je marketing posledica potreb in želja končnih koristnikov oziroma potrošnikov. Marketing je torej logično mišljenje nekega okolja, ki izvira iz potreb trga. Zato mora takšna prodaja biti uspešna.

E. K.

Sredi aprila je bila demonstracija sejanja raznih semen od zelnega, bučnega do fižola s prvo doma izdelano sejnalnico Gorenje-Muta. V Kmetijski preskrbi v Žalcu jo lahko kupite po zmerni ceni.

Farma pitancev Žepina bo kmalu vselila enega od dveh novih hlevov.

RAZPIS ŠTIPENDIJ

SOZD Hmezad Žalec razpisuje za šolsko leto 1984/85 štipendije za potrebe delovnih mest organizacij za naslednje poklice:

1. diplomiran kmetijski inženir – poljedelske smeri (2-KŽ, 1-KŽ, 1-KZSD, 1-KZDR)	5
2. diplomiran kmetijski inženir – živinorejske smeri (1-KŽ, 1-KZSD, 2-KZIB)	4
3. diplomiran kmetijski inženir – vrtnarske smeri (VT)	1
4. diplomiran veterinar (KZSD)	1
5. diplomiran ekonomist (KZSD)	1
6. diplomiran obramboslovec (CMC)	1
7. kmetijski inženir (1-KŽ, 3-KKŠ, 3-KZSD, 1-KZDR)	8
8. strojni inženir (1-KKŠ, 1-NT)	2
9. kmetijski tehnik (4-KŽ, 1-KKŠ, 2-KZDR)	7
10. kmetijski tehnik za kmetijo (KZSD)	5
11. vrtnarski tehnik (VT)	1
12. aranžerski tehnik (VT)	1
13. ekonomski tehnik (1-VT, 2-KZSD, 1-NT)	4
14. prometni tehnik (NT)	1
15. vrtnar (VT)	2
16. lesar (KZDR)	2
17. mesar (CMI)	6
18. mlekar (CMC)	4
19. prodajalec (3-KZSD, 2-CMI, 3-NT)	8
20. kuhar (1-KKŠ, 4-GT, 1-KZDR)	6
21. natakar (1-KKŠ, 2-GT, 1-KZDR)	4
22. slaščičar (GT)	2
23. preoblikovalec in spajalec kovin (8-KKŠ, 10-ST)	18
24. orodjar (ST)	1
25. obdelovalec kovin (ST)	1
26. avtoličar (ST)	1
27. avtoklepar (ST)	1
28. avtoelektrikar	1
29. vzdrževanje vozil in strojev (1-ST, 1-NT)	2
30. kmetovalec (KZSD)	9

Kandidati morajo izpolnjeni prijavi oziroma vlogi (obr. DZS 8,40) priložiti:

- potrdilo o vpisu v šolo,
- fotokopijo zadnjega šolskega spričevala oz. potrdilo VTOZD o opravljenih izpitih do 30. 6. 1984,
- potrdilo o premoženjskem stanju družine in številu družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu,
- potrdilo o dohodkih staršev v preteklem koledarskem letu iz delovnega razmerja, iz kmetijstva, obrti in dohodki in dela v podaljšanem delovnem času in drugih virov. Če so starši upokojenci, priložijo odrezek od pokojnine za december 1983.

Za štipendije pri številki 10 in 30 morajo prosilci priložiti potrdilo TZO, da so njihovi starši združeni kmeti, otroci pa aktivno sodelujejo v aktivu mladih zadrugnikov (sklep zadrugnega sveta Hmezad KZSD).

Za kadrovske štipendije lahko prosijo kandidati, pri katerih dohodek od družinskega člana ne presega 15.520 din, kar je 85 % povprečnega mesečnega dohodka na zaposlenega v SRS za leto 1983.

Prosilci za štipendije morajo poslati vlogo in vse zahtevane dokumente pod števkami 1–14 na naslov SOZD Hmezad, DS Skupne službe – kadrovski oddelek, Žalec, Žalskega tabora 1, od števk 15–30 pa na naslov delovnih organizacij, ki so v razpisu označene s kraticami in so te štipendije razpisale.

Kratice pomenijo:

- KŽ – Hmezad Kmetijstvo Žalec, Vrečerjeva c.
- KZSD – Hmezad KZ Savinjska dolina Žalec, Žalskega tabora 1
- KKŠ – Hmezad Kmetijski kombinat Šmarje pri Jelšah
- KZDR – Hmezad KZ DRAVA Radlje ob Dravi
- KZIB – Hmezad KZ Ilirska Bistrica
- VT – Hmezad Vrtinarstvo Celje, Ljubljanska c. 93
- NT – Hmezad Notranja trgovina Žalec, Celjska c. 7
- CMI – Hmezad Celjska mesna indust. Celje, Cesta v Trnovlje 1
- CMC – Hmezad Celjske mlekarne Celje, Ljubljanska 87
- ST – Hmezad Strojna Žalec, Ul. I. Uranjekove 1
- GT – Hmezad Gostinstvo-turizem Žalec, Hmeljarska 2

Rok za prijavo in oddajo vse dokumentacije je **15. julij 1984.**

Vloge, ki bodo prispele po roku ali vloge z nepopolno dokumentacijo ne bomo obravnavali.

dipl. inž. Marija Wagner

IZ STARIH HMELJARJEV

Ob dokaj neslavnem propadu ideje srednjega šolstva v Žalcu, ki se je obdržala le par sezon in ob prebiranju skoraj dokumentarnih prispevkov v našem časopisu Hmeljar, se postavlja vprašanje namena organiziranja hmeljarske šole. Na to vprašanje je Pongrac Turnšek v prispevku Zakaj hmeljarsko šolo, v Hmeljarju, ki je izšel aprila 1953, zapisal tako.

»Ni napredka brez znanosti«, to je zlata reč, ki ima svoj pomen tudi za hmeljarje in hmeljarstvo. Znanost je tista sila, ki trga naravi njene skrivnosti, ki si jih privzva in podreja. Stroji so kmetijstvu neobhodno potrebni. Vse te stvari so uspeh mislecev in izumiteljev, ki so prvo podlago dobili v šoli in so pozneje to svoje znanje še stopnjevali.

Avtor prispevka se sprašuje: In mi, ki vsak dan uporabljamo izsledke teh velemov, naj bomo neuki, brez potrebne izobrazbe, ki je potrebna za naš hmeljarski poklic? Čas je, da zamujeno popravimo in da se pobrigamo za izobrazbo naše hmeljarske mladine. Ni važno ali bo ta šola enoletna ali dvoletna, praksa bo pokazala katera izmed oblik bo najboljša.

Strokovnjaki, ki bodo mladino poučevali, bodo mladini vcepili tudi ljubezen do slovenske kmečke zemlje. Kajti najhujša bolezen sodobne mladine je odpor do dela v kmetijstvu. Na pol izobražena

mladina beži iz naših vasi v mesta, kjer se še povečuje že itak prevelika gneča po pisarnah, ali odjeda kruh drugim poklicem, doma po vaseh so pa posestva napol v puščah ali prepuščena ostarelim rokam.

Res, da nimamo pri nas ameriških farm ogromnega obsega ali ruskih kolhozov, imamo pa slovensko pridnost in voljo do napredka, ker nam pa izobrazbe manjka, naj jo da naši mladini hmeljarska šola. Izdelek za hmeljarsko šolo se bo našim zadrugam bogato obrestoval. S tem si bomo vzgojili bodoči kader za vodstvo zadrug in njenih odsekov.

Članek je aktualen tudi še danes, kljub velikemu časovnemu in generacijskemu odmiku. Hmeljarsko šolo smo imeli in morda je danes ne potrebujemo več. Po vsej verjetnosti smo bili premalo vztrajni in prodorni, ali pa nam je situacija kakršna je, povsem simpatična.

Iz zapisa smo »izvlekli« le najpomembnejše misli, ki pa jim nismo spremenjili oblike in vsebine.

Objava prispevka izpred dolgih 30 let nima namena pogrevanja ustreznosti ali neustreznosti takratnega utripa, ali pa morebiti današnjega neslavnega propada ideje hmeljarske in srednje kmetijske šole, ampak za osvežitev spomina na težke in hkrati zelo ambiciozne čase.

Pripravila Marijana Natek

SREDSTVA ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO SO RAZDELJENA

Odbor za stanovanjske zadeve SOZD HMEZAD ŽALEC je na seji dne 10. aprila 1984 razdelil med udeleženske Samoupravnega sporazuma o združevanju in uporabi sredstev za stanovanjsko izgradnjo in določitvi skupnih osnov ... v oktobru 1983 razpisana združena sredstva za individualno gradnjo v skupnem znesku 14.250.000,00 din kot sledi:

	Skupaj din
1. KMETIJSTVO ŽALEC	1.880.000,00
2. KMET. KOMB. ŠMARJE	1.110.000,00
3. VRTNARSTVO CELJE	200.000,00
4. KZ »SAVINJSKA DOLINA« ŽALEC	1.400.000,00
5. CELJSKA MESNA INDUSTRIJA CELJE	1.130.000,00
6. CELJSKE MLEKARNE CELJE	1.130.000,00
7. HMEZAD EXPORT-IMPORT ŽALEC	1.205.000,00
8. STROJNA ŽALEC	1.675.000,00
9. GOSTINSTVO-TURIZEM ŽALEC	990.000,00
10. NOTRANJA TRGOVINA ŽALEC	1.610.000,00
11. DS INTERNA BANKA ŽALEC	760.000,00
12. DS SKUPNE SLUŽBE SOZD HMEZAD ŽALEC	1.160.000,00

V sadjarstvu Mirošan Petrovče in Čebelarski zadrugi Petrovče ni bilo prostilcev za posojila. Ostale TOZD/DS/DO pa bodo dodeljena sredstva razdelile med 174 prosilcev. Sredstva bodo graditelji lahko koristili v maju 1984.

Na isti seji je odbor za stanovanjske zadeve dodelil v Celju kupljeno trisobno stanovanje, ki bo vseljivo predvidoma sredi maja CELJSKI MESNI INDUSTRIJI CELJE.

A. Ajdič

DOPISUJTE

V HMELJARJA!

PRVENSTVO SOZD HMEZAD V VELESALOMU – ZA LETO 1983

9. 3. 1984 so s pričetkom ob 13. uri pomerili moči in znanje med veleslalomski vrstici športnice in športniki Hmezada in to na terenu Medvedjaka na Golteh ter dosegli naslednje rezultate:

A) ČLANICE NAD 30 LET:

a) posamezno	
1. Kveder Milena, DSSS	55,92
2. Turk Nuša, NT	56,11
3. Dolar Marjana, KZSD	57,20
4. Klugler Anita, NT	58,26
5. Kroflič Marija, NT	1.00,77
6. Orač Eva, DSSS	1.04,15
7. Berglez Marija, GT	1.11,15
8. Petre Mira, EI	1.19,54

b) ekipno

1. DS Skupne službe Žalec	55,92
2. Notranja trgovina Žalec	56,11
3. KZ Savinjska dolina	57,20
4. Gostinstvo-turizem Žalec	1.11,15
5. Export-import Žalec	1.19,54

B) ČLANICE DO 30 LET:

a) posamezno	
1. Šporn Jana, KZSD	54,66
2. Rovn Nataša, GT	54,85
3. Šporin Mojca, EI	55,30
4. Ferlan Tatjana, DSSS	55,64
5. Cilenšek Sabina, NT	57,02
6. Majcen Irena, KZSB	1.02,58
7. Potočnik Albina, KŽ	1.04,46
8. Rojc Nuša, DSSS	1.06,10
9. Pajk Mojca, NT	1.08,54
10. Pišek Marjana, KZSD	1.11,64
11. Mandelc Danica, KZSD	1.25,15
12. Cestnik Nada, KZSD	2.12,59

b) ekipno:

1. KZ Savinjska dolina Žalec	54,66
2. Gostinstvo-turizem Žalec	54,85
3. Export-import Žalec	55,30
4. DS Skupne službe Žalec	55,64
5. Notranja trgovina Žalec	57,02
6. KZ Slovenska Bistrica	1.02,58
7. Kmetijstvo Žalec	1.04,46

C) VETERANI

a) posamezno:	
1. Stojan Pavel, EI	54,20
2. Brežnik Jože, DSSS	64,39
3. Stropnik Venci, ST	70,80
4. Bobovnik Mišo, EI	75,90
5. Pšaker Ciril, NT	78,70

b) ekipno:

1. Export-import Žalec	54,20
2. DS Skupne službe Žalec	64,39
3. Strojna Žalec	1.10,80
4. Notranja trgovina	1.18,70

Č) ČLANI 35-45 LET

a) posamezno:	
1. Oblak Matevž, MI	52,67
2. Jurak Jože, NT	54,49
3. Žagar Vojko, DSSS	55,48
4. Štorman Slavko, MI	55,75
5. Krušnik Henrik, MI	56,65
6. Klugler Janez, DSSS	57,12
7. Smrke Zoran, EI	57,15
8. Celzer Milan, KKŠ	57,38
9. Kampuš Alojz, DSSS	58,72
10. Hlade Jože, NT	1.02,35

b) ekipno:

1. Minerva Zabukovica	1.48,42
2. DS Skupne službe Žalec	1.52,60
3. Notranja trgovina Žalec	1.56,84

D) ČLANI 27-35 LET

a) posamezno:	
1. Ribič Marjan, KZSD	45,92
2. Veber Branko, MI	46,65
3. Kramžar Borut, EI	47,69
4. Martini Jože, KZSB	49,19

5. Košec Remigij, DSSS	50,03
6. Fajdiga Boštjan, EI	50,09
7. Bukovnik Branko, DSSS	50,20
8. Potočnik Marjan, SM	50,52
9. Pšeničnik Stane, KZSB	52,67
10. Košenina Slavko, DSSS	53,35
11. Kos Marjan, KZSB	53,39
12. Grenko Rajko, NT	53,93
13. Mežnar Slavko, ST	56,13
14. Povše Ivan, KZSD	56,60
15. Čretnik Branko, CMC	57,30
16. Slapnik Marjan, CMC	59,55
17. Štravs Miran, MI	1.00,27
18. Kostanjšek Marjan, CMC	1.00,33
19. Cerar Bojan, EI	1.01,31
20. Selič Anton, CMC	1.01,69
21. Jeram Milan, CMC	1.04,81
22. Gosak Ljubo, NT	1.08,59
23. Klasič Anton, EI	1.10,35
24. Hribovšek Franc, CMC	1.40,96

b) ekipno:

1. Export-import Žalec	1.37,78
2. DS Skupne službe Žalec	1.40,23
3. KZ Slovenska Bistrica	1.41,86
4. KZ Savinjska dolina Žalec	1.42,52
5. Minerva Zabukovica	1.46,92
6. Celjske mlekarne Celje	1.56,85
7. Notranja trgovina Žalec	2.02,52

E) ČLANI DO 27 LET:

a) posamezno	
1. Korber Ivan, ST	47,20
2. Počivalšek, KKŠ	48,65
3. Herman Franc, ST	49,96
4. Maloprav Robi, ST	50,04
5. Gojznik Danilo, ST	50,56
6. Salobir Ivan, MI	50,84
7. Zupanc Rafko, ST	51,27
8. Selišnik Gorazd, DSSS	51,31
9. Kos Bojan, ST	51,35
10. Tržan Jože, SM	51,49
11. Ribič Bojan, ST	51,50
12. Ribič Drago, ST	51,63
13. Štravs Bogdan, NT	51,65
14. Koprivnjak Dušan, MI	52,11
15. Topovšek Boris, ST	52,69
16. Magajna Robert, NT	52,84
17. Kos Željko, ST	52,87
18. Vedenik Bojan, KŽ	53,09
19. Mandeljc Branko, KZSD	53,91
20. Vodovnik Janko, ST	54,69
21. Stopinšek Dani, KKŠ	55,01
22. Lovrenčič Darko, EI	57,04
23. Koštomaj Bojan, KŽ	57,11
24. Krulac Cveto, CMI	57,32
25. Cizej Anton, ST	57,68
26. Goličnik Miha, DSSS	58,37
27. Kokot Srečko, SMI	1.00,30
28. Cigler Stanko, ST	1.00,85
29. Kavčič Matjaž, KZSB	1.03,30
30. Verjak Janko, KZSD	1.05,12
31. Rajh, KZSD	1.10,87
32. Završnik Jože, CMC	1.18,19
33. Gotar Franc, ST	1.20,36
34. Brinar Martin, ST	1.26,06

b) ekipno:

1. Strojna Žalec	1.37,16
2. Minerva Zabukovica	1.42,95
3. KK Šmarje pri Jelšah	1.43,66
4. Notranja trgovina Žalec	1.44,49
5. Kmetijstvo Žalec	1.49,10
6. DS Skupne službe Žalec	1.49,68
7. Celjska mesna indust. Celje	1.57,62
8. KZ Savinjska dolina Žalec	1.59,03

S tekmovalcem v veleslalomu je bil sklenjen krog tekmovalj, športnih iger delavcev HMEZADA ŽALEC za leto 1983. Končni vrstni red po treh krogih pa je naslednji:

1. DS Skupne službe Žalec	215 točk
2. Notranja trgovina Žalec	208 točk
3. Celjska mesna ind. Celje	191 točk
4. Strojna Žalec	143 točk
5. KZ Savinjska dolina Žalec	123 točk

6.-7. Jata Zalog	99 točk
6.-7. Kmetijski komb. Šmarje	99 točk
8. Celjske mlekarne Celje	69 točk
9. Export-import Žalec	57 točk
10. Gostinstvo-turizem Žalec	49 točk
11. Kmetijstvo Žalec	36 točk
12. Minerva Zabukovica	34 točk
13. KZ Slovenska Bistrica	25 točk

Vsem nastopajočim čestitke za športne nastope in dosežene rezultate, vse pa pozivam, da v letu 1984 še pomnožite vrste sodelujočih.

Anton Ajdič

PENZIJONIST

Postal sem penzionist.
Okoli hiše hodim
in ponoči blodim,
da še vedno v službo hodim.

Bil delavec sem priden,
na delu zanesljiv,
nisem enega šihla spustil,
nikoli plavega naredil.

Sedaj, ko sem penzionist,
samo svoji družini še v korist,
pred hišo bom posedal
in trtico gojil,
se prvega v mesecu veselil.

Bom vsak dinar obračal
in mislil na to,
kje največ zalegel bo.
Saj mesec dolg je kot rep,
treba bo pas prižet.

Bom denarce ženi dal,
ona naj skrbi za vse.
Se jaz jezil ne bom,
če bo premajhen penzije.

Postal sem penzionist,
sam svoj si pišem šihl,
me budilka več ne budi,
vstanem, kadar se zahoče mi.

OGRIS LOVRENC

Nič skrbi

– Soseba, vaša Mojca se s svojim novim vsak večer pelje z mopedom v gozd. Se ne bojite, da bi se kaj zgodilo.
– Le česa bi se? Saj imata vendar čeladil!

Menza DS Skupne službe

– Prosim obrok.
– Zmanjkalo. Počakajte malo. Kaj boste?
– Dva sendviča, jajce in jogurt prosim.
– Za menoj so dobili obrok pravni oddelek in še nekateri.
– Kako to, da ste meni rekli, da ni več obroka?
– Gospaaa, kako si upate podvomiti?! Če sem rekla, da ni obroka, ga ni.

V maju bodo praznovali

60 LET

Žarko ŽIGON, DSSS SOZD

50 LET

Justin HROVAT, Kmetijstvo Žalec
Anton JUG, KK Šmarje
Alojz AŽNIK, KZ Drava Radlje
Alojzija TOVORNIK, Celjska mesna industrija Celje
Ivan DEBELAK, Notranja trgovina Žalec
Anton JUG, KK Šmarje

Čestitamo!

Če sušec suši, traven deži,
maj pa hladi, kmetu se dobro godi.

Na Urbana (25. V.) sonce gorko,
obilo bo vina, ki bo sladko;
če pa ta dan prirosi, trta le cviček rodi.

Lonec lončarja hvali.

Običaji starine so ščit domovine.

Čim večja je stopnja informiranosti,
tem večja je učinkovitost upravljanja.

Ob šanku

– Ti pa zadnje čase nekam veliko piješ!
– Utopljam svojo nesrečno ljubezen.
– Pa ti uspe?
– Kje pa. Vse kaže, da zna plavati.

Prvomajska križanka

Nagrade:

1. – 1.000.– din

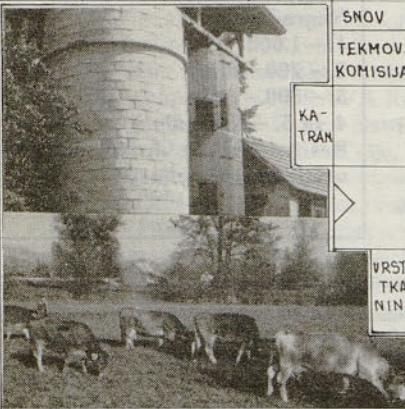
2. – 700.– din

3. – 500.– din

4. in 5. – 300.– din

Rešitve pošljite do 15. maja v uredništvo Hmeljarja.

Glasilo Hmeljar izdaja delavski svet SOZD Hmezad Žalec – Ureja uredniški odbor: predsednik Slavko Košenina; člani: Metka Vočko, Ivan Vodlan, Eva Orač, Martina Krajnc, dipl. inž. kmet, Miljeva Kač, dipl. inž. kmet – urednica strokovne priloge za hmeljarstvo: Vili Vybihal, kmet, inž. – glavni in odgovorni urednik – Uredništvo je v SOZD Hmezad v Žalcu, Ulica Žalskega tabora 1 – Glasilo izhaja enkrat mesečno v 5.200 izvodih – Mesečna naročnina 35 din – Tisk AERO Celje – TOZD Grafika

		SADNA PIJAČA	VRSTA OPICE	RAVEN, GLADINA	VOŠČILO	NEZNANEC	TALNA OBLOGA	5	TIP TRAKTOR- JA	KLOBA- SICA	OBOR	REKA V SZ		OBRAT ZA PREDEL- ZELJA	AŠKERC
		BLIŽ- NJI VZHOD						IZVLEČEK IZ RŽ ROŽIČKOV DUŠIK					KARLOVAC EKIPA (FON.)		
		RAVS				ZDRAVNIK ZA NOTR. BOLEZNI FINCI									
		BELEŽKA						OSEBNI ZAIHEK				... CETUNG			
		IBIDEM													
ČASOVNE ENOTE		VAS POD KRI- HOM		ILOVICA				PLEME, RASA					RAČUN NEPROFE- SIONALEC		
GOŠJE PERJE		AM. FILM (GRALEC (RICHARD) H. IME						ZAVEST, POŠTENJE	VRSTA KROKODILA POZIV, KLIC						
ŽENSKO IME (IZ ČRK- RIMA)			LES IZ AFRIKE								ŽENSKO IME ENAKA SOGLAS.				
BIVŠI KANADSKI SMUČAR (KEN)			KRAT. ZA STANDAR- DE V ZDA			DRAŽITI, VZPODBU- JATI	POLETNO OBUVALO POLJEDEL.							EVROPSKA DRŽAVA	
AMPER	LITIJ GL. MESTO ETIOPIJE		NATRIJ		RIBJA JAJČECA VPREČI ŽIVAL ZA VLEKO					PREKLJA GROBO SUKNO					
POHLAD- NESEC		ANGL. PLOŠČIN- MERA (FON.)	VRSTA TRAVE	STOPNJA, NORMALNO STANJE							GORA V ŠVICI	GRŠKA ČRKA IGRALEC NA VIOLINO (ZANIČEV.)			
VZOR, VZOLED									PREKMUR- SKA JED						
KAVNI NADOHES- TEK					OPERNA PEVKA (ONDINA) OČE				PESTNER				SOLMIZAC. ZLOG KREMEN. KAMNINA		
SPOKORNIK VZDRŽNEŽ				CITROEN. AVTO											
OBRAT KEMIČNE TOVARNE V ŠEMPETRU				KRAJ PRI POREČU PROSTRANA RAVNINA											
VELIK ČRN PTIČ															
KRALJ BORIS		SREBRO	STAVBNO POHIŠTVO TRAVNATA STEPA V J. AMERIKI												
TIP NEKDANJE GIMNAZIJE					ARABSKI ŽREBEC ODISEJ DOMOVINA									FIGURA, (PLES) PRI ČE- TVORKI	
ODSEKATI GLAVO															
KOVAČIČ ANTE		PRVI SAMOGL. ACTA		SOSS ZANIMANJE			KRATICA ZA VOTLO MERO								
PRVA ČRKA	KR. V ROM. OB JUG. HRVI VZH. VRŠCA AMPER						VLAGOHER ORANJE								
Rn				STIK NOGE STRUPOM OZARE											
		SNOV TEKMOV. KOMISIJA					ENOTA ZA DELO			NOVINAR- KA ŠUKLJE 22. ČRKA					
		KA- TRAN		POJAV NA VODI	ŽENSKO IME	ŠPARGELJ ASPA- RAGUS						POD DIVJA MAČKA			
		VRSTA TKA- NINE				VULKAN NA MINDANAU NAŠ OTOK				DUH V SHAKE- SEFARE- VEM VIHARJU					
							TANČICA, KRINKA								
							BESTAVIL ING. HILAN DOLINAR			GLAVNO MESTO POKRAJ. ŠENSI NA KITAJSKEM					

HMELJAR

MAJ 1984 – ŠT. 5

PRILOGA ZA HMELJARSTVO

Milan Dolinar, dipl. ing.

GNOJEVKA JE NADOMESTILO ZA MINERALNA GNOJILA

Z razvojem tehnologije v živinoreji v novo zgrajenih hlevih, uporaba stelje ne pride več v poštev. Na kmečkih dvoriščih ni več kupov hlevskega gnoja, pač pa so odpadki živali skriti v tekoči obliki pod hlevi ali ob njih. Veliko kmetij v Savinjski dolini je hmeljarsko-živinorejskih. Nastaja torej vprašanje, kam z gnojevko.

Že leta 1979 smo na inštitutu v Žalcu zastavili poskus, da bi ugotovili primernost gnojevke kot nadomestilo za hlevski gnoj. Želeli smo ugotoviti letno primerno količino gnojevke za hmeljišča in s tem v zvezi količino njenih hranil, njen učinek na strukturo in kislost tal, način aplikacije ter onesnaževanje pridelka, okolja in podtalnice. Poskus, ki je trajal 4 leta, smo postavili v Slovenj Gradcu na savinjskem goldingu na podobnih peščenih lahkih tleh, kot so večji del v Savinjski dolini. Drugi dveletni poskus pa je bil pri Uršiču v Dolenji vasi. Poskus v Slovenj Gradcu je bil sofinanciran s strani Raziskovalne skupnosti Slovenije. Ko smo končali prvega smo v Slovenj Gradcu nastavili še drugi poskus, ki traja že dve leti. V tem ne uporabljamo gnojevke preko zime, ampak samo med vegetacijo. Povečali smo uporabo gnojevke od 95 m³/ha na 140 m³/ha ter na eni kombinaciji ne uporabljamo mineralnih gnojil.

Najprej si oglejmo poskus, ki je že zaključen. Kot rečeno, smo uporabljali gnojevko v kombinaciji z mineralnimi gnojili. V razpredelnici 1 prikazujemo količino hranil v gnojevki, ki smo jo dali analizirati in količino hranil dodatnih z mineralnimi gnojili v letih 1978–1981.

Kakšni so preizkušani postopki?

Postopek 1 je standard, kar pomeni normalna obdelava in gnojenje z gnojili, kot so si ga zamislili v KZ Slovenj Gradec in ga izvajali v vseh hmeljiščih. Leta 1979 so uporabili hlevski gnoj, mineralna gnojila pa: spomladi NPK gnojilo, nato pa še dvakrat dognojili (včasih tudi z NPK 17:8:9).

V postopku 2 smo uporabili gnojevko 40 m³/ha v jeseni ali pa januarja oziroma februarja, nato pa mineralna gnojila kot v postopku 1.

V postopku 3 je gnojevka, dodana 3 krat in sicer: 40 m³/ha v jeseni; 27–32 m³/ha sredi junija; 27–32 m³/ha sredi julija (odvisno od vremena med 10. in 25. 7.). Zgodaj spomladi smo dodali še NPK gnojilo v majhnih količinah.

V postopku 4 je gnojevka dodana tudi 3 krat in sicer: spomladi (april-marec) 27–32 m³/ha; v juniju in v juliju po 27–32 m³/ha. Tudi tu smo dodali spomladi NPK gnojilo.

Količina dodanih hranil je po letih različna zaradi različne vsebnosti hranil v gnojevki, pa tudi gnojila, ki smo jih uporabljali niso bila vedno enaka, pač pa tista, ki so se v določenem letu dobila na trgu.

Ob pogledu na razpredelnico 1 bodo bralca motile velike količine tako pri dušiku kot kaliju. Vendar je pri dušiku treba upoštevati, da je ob zgodaj dodani gnojevki izkoristek dušika vprašljiv. Ravno tako je vprašljiv izkoristek dušika ob poletni uporabi, ko gnojevko zakultivi-

ramo čez dan, dva. Za odvzem je tudi kalija preveč, vendar se ta akumulira v tleh, kar je razbrati iz razpredelnice »Kemična analiza zemlje«.

Kakovost gnojevke

smo ugotavljali vsako leto ob vsakokratni uporabi. Vzorec smo odvzeli že iz soda, ko je bila ustrezna razredčena. Zato so tudi analize različne, z velikimi odstopanji. Kakovost gnojevke zavisi tudi od krmnega obroka, pa morda še od »starosti« gnojevke in podobno. Tako smo v teh 4 letih analizirali 12 vzorcev gnojevke. V razpredelnici 2 navajamo najvišje in najmanjše ugotovljene vsebnosti in povprečja.

Razpredelnica 2: Kemična analiza gnojevke

Določitve	od – do	X
pH direktna	6,30–7,90	7,05
sušina %	6,47–12,22	9,03
N ₂ po Kjeldählu %	0,17–0,38	0,24
P ₂ O ₅ vandatno %	0,01–0,29	0,09
K ₂ O plamensko %	0,11–0,64	0,34
CaO plamensko %	0,03–0,14	0,07
MgO gravimetrično %	0,01–0,17	0,06

Izrazito močno odstopanje je pri elementih, ki jih je v gnojevki že itak malo, vendar tudi te ni zanemariti. Od hranil, ki jih hmelj potrebuje v večji količini za odvzem, bi ob uporabi 100 m³ gnojevke bilo je fosfora premalo. Dušika in kalija je dovolj, teoretično celo preveč. Tudi sušina ni zanemarljiva, saj jo dodamo 70–100 q/ha, ali toliko, kot če bi vsako 4. leto potrosili 400–500 q hlevskega gnoja. Prevladuje mnenje, da gnojevka zakiseluje tla, kar pa analiza gnojevke ne kaže. Analiza zemlje pa kaže na to, kar je razvidno iz razpredelnice 3.

Spremembe v tleh

Pred začetkom preizkušanja in ponovno po štirih letih smo analizirali zemljo, da ugotovimo spremembe v tleh. Iz vsakega postopka in ponovitve smo vzeli po en vzorec. V razpredelnici 3 je navedeno povprečje dveh vzorcev.

Kislost tal se je povečala v poskusu za 0,5 stopnje, vendar tudi v postopku, kjer gnojevke sploh nismo uporabili. Zato bo vzroke za to iskati kje drugje. Založenost tal s fosforom se skoraj ni spremenila, medtem ko se je založenost s kalijem občutno povečala. Založenost kalcija se je zmanjšala, povečal pa se je odstotek humusa v tleh.

Obstojnost grudic se je izboljšala v postopku 2 in 3, v postopku 4 pa rahlo poslabšala, kar pomeni rahel pozitivni učinek gnojevke na strukturo tal.

Razpredelnica 1 – Hranila, dodana z gnojevko in mineralnimi gnojili v kg/ha

Postopek	Hranilne prvine	Leto							
		1978		1979		1980		1981	
		G	M	G	M	G	M	G	M
1	N	–	179	150*	190	–	188	–	361
	P	–	84	60*	56	–	112	–	50
	K	–	95	180*	77	–	140	–	60
2	N	68	128	180	190	112	188	88	269
	P	18	60	12	56	32	113	40	50
	K	92	68	76	77	80	140	120	60
3	N	192	68	238	28	276	44	242	65
	P	50	32	168	56	119	44	73	50
	K	346	36	260	77	288	64	312	60
4	N	170	68	176	28	276	44	242	65
	P	44	32	161	56	119	44	73	50
	K	316	36	214	77	288	64	312	60

* = hlevski gnoj

G = hranila z gnojevko

M = hranila z mineralnimi gnojili

Pridelek hmelja

Za prakso najbistvenejše je, kakšen vpliv ima gnojevka na pridelek in kakovost hmelja. Kar se kakovosti tiče, pri tem mislimo na odstotek humulona, ni bistvenih razlik med postopki. Samo v enem letu je dal postopek 3 relativno 7 % več alfa kislin, kar pomeni v absolutni vrednosti, 0,45 % več. Kako so se gibal pridelki na posameznih parcelah po letih, pa je prikazano v razpredelnici 4.

Razen v letu 1979, ko je bil na standardnih parcelah uporabljen hlevski gnoj, so bili postopki z gnojevko slabši, sicer pa v vseh letih boljši. Absolutno največja razlika je bila za 113 kg/ha v korist gnojevke, sicer pa so razlike manjše. Kaže, da gnojevka deluje pozitivno ali da vsaj negativnega učinka ni.

Zaključek

Gnojevka je odlično nadomestila hranila, ki jih s pridelkom odvajamo zemlji. Ker je uporaba umetnih gnojil v hmeljiščih, kjer smo uporabljali gnojnico nepotrebna ali pa samo za izravnavo, pomeni to velik prihranek denarja. Manipulacija z njo je enostavna, odpade nakladanje in trošenje, stroške večkratnega polivanja nadomesti večkratno trošenje mineralnih gnojil. Uporaba je možna preko vsega leta, zlasti pomembno je, da to lahko uporabljamo med rastjo. Strukture tal ne kviri. Zrak onesnažuje le na dan uporabe, pridelka ne onesnažuje. Deluje tudi kot herbicid in defoliant. Podtalnice ne onesnažuje, saj jo pri enkratni uporabi 30 m³/ha polijemo toliko kot če bi padlo 3 mm dežja, to je toliko, kot malo močnejša rosa ali »slab dežek«.

Dr. Tone Wagner

KAJ PA KOLIČINA ALFA KISLIN?

Pri vrednotenju hmelja v zadnjih letih vse bolj poleg lastnosti, ki se menjajo predvsem zaradi načina pridelovanja in skrbi pridelovalca (primesi, zdrobljenost) postajajo v prodaji pomembne alfa kisline in aroma hmelja.

Skraino nizke vrednosti za alfa kisline smo ugotovili v pridelku letnika 1983. Na sploh je to zaskrbljujoče, ker smo tudi v prejšnjih letih imeli nizke vrednosti. Če pa upoštevamo še preračunavanje na vsebnost 12 % vlage in zmanjšanje alfa kislin v času skladiščenja in pakiranja, ni čudno, da se slišijo pripombe na količino alfa kislin v našem hmelju tudi od kupcev. Čeprav je naš hmelj znan kot aromatičen hmelj, pa je vendar za njegovo uporabo pomembna lastnost količina alfa kislin. Pred leti je med evropskimi hmeljnimi območji prednjačil prav zaradi visoke grenične vrednosti in razmerja med alfa kislinami in beta frakcije. V zadnjih letih pa opažamo precejšnje zmanjšanje teh sestavin hmelja.

Tudi v svetu je dosedaj ugled hmelja določal izvor oziroma provenienca, dovolj je bila organskega ocenja. Pivovarji pa se vedno bolj pritožujejo, da hmelj vsebuje premalo alfa kislin. Pravzaprav so alfa kisline predmet medsebojnih razgovorov med trgovci in pivovarji. Na svetovnem trgu danes, dobimo sedaj 5 tipov hmelja.

65–70 % nakupa je po alfa kislinah ne glede na izvor in sorto, 15 % nakupa je po alfa kislinah z upoštevanjem sorte, 10 % nakupa po alfa kislinah specifične sorte, 5–10 % nakupa le po količini in sorti.

Zlahtnenje v ZDA je v zadnjih 5–7 letih dalo sorte z 11–13 % alfa kislin. Nove sorte v Nemčiji so take, da je alfa kislina še enkrat dražja kot v ZDA. Koliko pa je za pivovarje vredna aroma nemškega hmelja, se sprašujejo nem-

Razpredelnica 3 – Kemična analiza zemlje

Leto	1978					1981				
Kombinacija	1	2	3	4	X	1	2	3	4	X
Določitev pH	6,0	6,0	6,2	5,9	6,0	5,5	5,4	5,5	5,7	5,5
P ₂ O ₅ mg/100 gr	43,6	49,7	50,7	41,2	46,6	43,6	44,2	47,7	45,5	45,2
K ₂ O mg/100 gr	57,2	55,0	59,3	54,6	56,5	63,2	59,0	91,7	79,5	75,8
CaO mg/100 gr	0,48	0,78	0,80	0,56	0,72	0,56	0,49	0,56	0,59	0,55
Humus %	3,49	3,54	3,54	3,50	3,52	5,45	5,29	5,25	5,51	5,37

Razpredelnica 4 – Pridelek hmelja

Leto	1978		1979		1980		1981		X
Postopek	kg/ha	Relativno	kg/ha	Relativno	kg/ha	Relativno	kg/ha	Relativno	kg/ha
1	1120	100	1246	100	1123	100	1227	100	1179
2	1109	99	1184	95	1172	104	1290	105	1188
3	1187	105	1214	97	1153	102	1248	102	1200
4	1213	108	1226	98	1236	110	1259	103	1233

Napotki za uporabo

Gnojevko lahko uporabljamo preko vsega leta, vendar je smotrnost uporabe v zimskih in jesenskih mesecih vprašljiva. V času mirovanja rastlin so količine enkratne uporabe lahko večje, vendar ne smejo presegati 50 m³/ha. Skupna letna količina ne sme presegati 180 m³/ha. Med rastjo jo polivamo v času, ko hmelj doseže višino 3–4 m, sprva povsem pri tleh, nato vedno višje, tako, da so rastline polite 50–70 cm visoko. Polivanju sledi drugi dan obdelava (osipanje, kultiviranje, brananje). V času ročnih opravil to je po rezi (napeljava opore, napeljava in odbira poganjkov) gnojevke ne uporabljamo, če pa jo,

jo polivamo samo v medvrstnem prostoru. Zadnji rok uporabe je 5. avgust. Pred polnjenjem v sode je potrebno gnojevko premešati in ustrezno razredčiti.

Pomnimo – gnojevka ni gnojica, ali fekalna tekočina iz grezničnih jam. Prava gnojevka je po vsem kar je navedeno in kar vsebuje, repromaterial, ki bi lahko bila tudi tržno blago. Zato ni odveč spomniti imetnike gnojevke, ko ne vedo, kam z njo, da jo ponudijo sosedu, za ceno pa se dogovorita. Računati je treba, da pri uporabi 30 m³/ha povprečne gnojevke spravimo v zemljo od 60–70 kg dušika, to pa je količina, ki odgovarja enemu dognovanju ali 250–300 kg KAN.

Razpredelnica 1 – Količina alfa kislin v letih 1979–1983

Leto	% alfa kislin			alfa ton			svetovne potrebe
	ZRN	ZDA	Svet.	ZRN	ZDA	Svet.	piva v Miohl
1979	6,09	7,03	6,14	1902	1746	7266	938
1980	5,73	7,04	6,03	1541	2404	7055	950
1981	5,95	7,02	6,30	2022	2520	8210	968
1982	5,15	7,50	5,99	2188	2688	8638	978
1983	4,20	8,50	5,70	1512	2627	7125	993

ški hmeljarji? Povprečje alfa kislin v Nemčiji je naslednje:

1983 – 4,2 %, 1982 – 5,15 %, 1981 – 5,95 % alfa kislin. Najbolj se je zmanjšala količina alfa kislin pri sorti Northern Brewer.

ZDA so zmanjšale površine, a sadijo sorte z visokim odstotkom alfa kislin.

Nemški pivovarji poudarjajo, da potrebujejo hmelj dobre arome in z dovolj alfa kislin. Ugotoviti je treba, kje se izgubi največ alfa kislin, saj alfa kisline niso več parameter kakovosti, temveč količine, odkar po njih količinsko vrednotimo hmelj. Pomembno je staranje in zdravstveno stanje hmelja. Menijo, da niso potrebne nove sorte temveč stabiliziranje teh sort na določeni stopnji alfa kislin, npr. »Northern Brewer« 8 %. Ali so brezvirusne sadike garancija za višji odstotek alfa kislin, bo pokazalo leto 1984. Vzoredna rešitev pa so nove sorte z večjim odstotkom alfa kislin, to je grenične sorte z dobro aromo.

Količina alfa kislin je pomembna za kakovost hmelja vsake sorte in je njena značilnost. Poleg tega, da je to genetsko zasnovana lastnost, pa nanjo vplivajo tudi ekološke razmere in teh-

nologija pridelovanja ter spravila pridelka. Količine alfa kislin so torej odraz tudi razmer v določenem letu. V daljšem obdobju pa se izražajo vplivi, ki postopoma a stalno delujejo na količino alfa kislin določene sorte v nekem hmeljarskem območju in tako izražajo trend oziroma dinamiko njenega porasta oziroma padanja. Tako se izraža uvedba novih načinov pridelovanja strojnega obiranja, intenzivnega sušenja, okužbe z virusi itn.

V letu 1983 smo že ob vzorčenju, to je določanju tipskih vzorcev za prevzem hmelja poročali o predvideni vsebnosti alfa kislin v letniku 1983. V tabeli jih prikazujemo v primerjavi z leti 1981 in 1982 za sorti savinjski golding in aurora.

	% alfa kislin		
	1981	1982	1983
Savinjski golding	5,9	5,8	4,8
Aurora	11,2	10,9	9,2

V letu 1983 je bilo izrazito zmanjšanje alfa kislin pri obeh vodilnih slovenskih sortah.

VESTI IZ HMELJARSKEGA SVETA

SVETOVNA HMELJARSKA ORGANIZACIJA (IHB)

Predsedstvo IHB je pod predsedstvom predsednika IHB g. Seebacherja /ZRN/ zasedalo 10. marca v Parizu. Zasedanja so se udeležili predstavniki: Belgije, ZR Nemčije, Čehoslovaške, Vel. Britanije, Španije, Francije, Jugoslavije in Združenih držav Amerike. Opravičili pa so se predstavniki Avstralije, DR Nemčije, Madžarske in Poljske. Jugoslovanske hmeljarje je zastopal ing. Veljko Križnik predsednik Fonda rizika, ki združuje jugoslovanske hmeljarje vseh regionalnih hmeljarskih združenj. Seje so se udeležili še mag. Ermenc, kirektor Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo v Žalcu in tov. Pirkmajer, direktor Styrie.

Glavna tema včasih pa kar polemičnih razgovorov so bile težave na svetovnem hmeljarskem trgu, ki izhajajo iz neravnovesja med ponudbo in povpraševanjem, ki se je zadnja leta zelo zaostriło. Udeleženci so menili, da zmanjšanje površin v zadnjem letu /v okviru IHB za 2067 ha/ zaradi nakopičenih zalog hmelja na svetu, ki jih cenijo na 85.000 do 101.000 ton, še ne bo izboljšalo položaja na svetovnem hmeljnem trgu. Mnenja o tem, za koliko bi se morale površine hmeljišč zmanjšati so bila sicer deljena. Omenjali so številke od 8000 do 12000 ha, nekateri so glede na velike zaloge in zmanjšano povpraševanje menili, da bi šele znatno zmanjšanje površin za nekaj let okrog 30000 ha uravnotežilo proizvodnjo s potrebami. Seveda pa to ni realno, zato je treba računati z nekoliko dolgotrajnejšo hmeljno krizo. Tako veliko zmanjševanje so utemeljevali ne le z manjšim porastom potrošnje piva v naslednjih letih, ampak tudi z zmanjšanim odmerkom hmelja za pivo kot posledico hitrega in nezadržnega razvoja tehnologije v pivovarniški industriji in večjega deleža kultivarjev hmelja z veliko vsebnostjo alfa smol.

O tem je razpravljala tudi ožja skupina **ekonomskih komisije** pod vodstvom predsednika EK g. Blesla /Vel. Britanija/ in sklenila, da bo to tudi glavna tema naslednjega zasedanja ekonomske komisije, ki bo ob priliki hmeljarskega kongresa letos avgusta v Münchenu. Prireditelji so že najavili nekaj referatov z omenjeno tematiko.

Ožja skupina **tehnične komisije IHB** pod vodstvom predsednika g. dr. A. Matona pa je razpravljala o programu za letošnje zasedanje prav tako ob priliki kongresa v Münchenu. Sklenila je, da bo glavna tema zasedanja in pozvala članice k sodelovanju. Nekaj prispevkov je že objavljenih.

Še nekaj važnejših sklepov seje predsedstva:

– Hmeljarska organizacija Nove Zelandije je bila na osnovi njihove vloge sprejeta kot pridruženi član /redni član ne more postati, ker ima manj kot 500 ha hmeljišč, kar je po statutu IHB najmanjša površina za redno članstvo/.

– Predsedstvo smatra, da bi lahko sprejeli povabila Avstralije, da pripravi hmeljarski kongres februarja 1988 in da bo udeležba zagotovljena.

– Za stroške publikacij Tehnične komisije se dodeli 350 US \$ iz proračuna 1983/84, za delo Znanstvene komisije pa enak znesek iz proračuna 1984/85.

– Sekretariat IHB naj podvzame ustrezne korake, da bi v bližnji bodočnosti vključili v IHB hmeljarske dežele, ki še niso članice, postajajo pa znatne proizvajalke hmelja.

– Predstavniki ZR Nemčije, ki prireja letošnji hmeljarski kongres so predstavili preliminarni program kongresa in v zvezo z njim dali potrebna obvestila, ki so jih prejeli vsi udeleženci zasedanja.

Gen. sekr. IHB
dr. L. Četina

OBISKAL NAS JE PREDSEDNIK AMERIŠKIH HMELJARJEV

Neposredno po seji predsedstva IHB v Parizu se je predsednik ameriških hmeljarjev g. Martin Puterbaugh s soprogo ustavil tudi pri slovenskih hmeljarjih na krajšem obisku.

Obiskal in ogledal si je nekaj hmeljarskih organizacij in hmeljarjev kooperantov. Čeprav je g. Puterbaugh velik hmeljar, je z našimi hmeljarji kljub jezikovnim težavam hitro našel skupen »hmeljarski jezik«. Tako je izmenjava izkušenj pri hmeljarju Rojniku iz Sp. Grušovelj ob kmečki malici kaj hitro stekla.

G. Puterbaugh je držal obljubo, ki jo je dal jugoslovanskim delegatom na zadnjem kongresu v Strasbourgu /Francija/ avgusta 1983. S seboj je prinesel film o stroju za napeljavo vodil v hmeljiščih in ga s komentarjem prikazal na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo v Žalcu ožjemu krogu hmeljarskih strokovnjakov. Naši tehnologi so si ga z zanimanjem ogledali. Ker ga je do kongresa v Münchenu pustil pri nas, si ga bo gotovo lahko pogledalo še več hmeljarjev in hmeljarskih strokovnjakov. Takšna oblika sodelovanja je prav gotovo plod prijateljstva, ki ga gojimo z vsemi hmeljarskimi deželami na svetu. K temu prispeva tudi naše aktivno delovanje v okviru IHB, posebno njene tehnične in znanstvene komisije.

dr. L. Četina

DR. LESKOVAR JE ODŠEL V POKOJ

Naš rojak dr. Leopold Leskovar, ki je uspešno uvedel gojenje hmelja v Argentini, je odšel v zaslužni pokoj. Kljub temu, da je predal »štafetno palico« svojemu sinu Danielu, dipl. ing. agr., nadaljuje strokovno delo pri Hmeljarski Kooperativi kot strokovni svetovalec in tudi nadalje aktivno dela kot pedagoški strokovnjak na področju biologije.

V Argentini so letos – tako kot običajno obirali hmelj v prvi polovici marca. Letos pridelek hmelja ni posebno velik. Kakovost pridelka, ki jo merijo predvsem po količini alfa kislin, je srednja. Več alfa kislin je v vlažnem hladnem rajonu v Bolsonu kot v topli in suhi dolini Alto Valle. Sorta Cascade ima 6 % alfa, a Pride of Ringwood in Late Cluster 8 %. Pred leti so poskusili gojiti naš atlas. Imajo ga še le pol hektarja na čakri Quilmes, pridelek je majhen, a kvaliteta je dobra. Zanimivo je, da ves hmelj v Argentini briketirajo in nimajo problema niti s presušitvijo hmelja, niti z ovlaževanjem. Nekaj hmelja izvozijo v bližnjo Brazilijo. Hmeljnih površin ne širijo, ker proizvodnja hmelja ni posebno ekonomsko zanimiva.

Dr. Leopold Leskovar bo letos zopet obiskal rodno Slovenijo v času argentinskih zimskih počitnic – julija. Udeležil se bo zasedanja Znanstvene komisije Mednarodnega hmeljarskega biroja, ki bo letos v Novem Sadu od 31. julija do 3. avgusta.

T. W.

Dr. Tone Wagner

Problematika kakovosti hmelja

Pri spravi pridelka, to je pri strojnem obiranju hmelja, sušenju in kondicioniranju, pa tudi vrečenju je hmeljni pridelek izpostavljen pritisku, znanju, pa tudi interesu hmeljarja. Že več let nazaj, morda že kar od uvedbe obiralnih strojev, tračnih sušilnic, humidifikatorjev in odkar nam primanjkuje površin za skladiščenje in odvolgnjenje hmelja na podu, ugotavljamo po videzu hmelja, da je manj privlačen, da je bolj zdrobljen kot smo navajeni, predvsem pa, da ima preveč primesi, ki izvirajo od ostalih virov to je izven hmeljnega storžka, to je od listov, peceljev, panog pa tudi nehmeljarskih primesi (vrvice itn.). Hitro strojno obiranje opravi s hmeljnim storžkom in hmeljno rastlino na sploh popolnoma drugače kot nekdanji ročni obiralec. Res je, da pri tem delu na enem mestu, kjer je »zbranih« 200–400 obiralcev, opazimo vse kar stroj sortira in odvrže kot nepomembno oziroma za kakovost blaga škodljivo. Poleg tega pa hmeljar dodaja in meša odpadke, ker se mu jih zdi škoda, da bi jih včasih zavrgel, saj dajo težo, pozablja pa, da kvarijo kakovost.

Januarja 1983 smo po naključnem izboru vzeli 10 vzorcev hmelja iz vreč, ki jih je Hmezad – export ocenil, da ne ustrezajo deklariranemu

kakovostnemu razredu ob prevzemu. Določili smo le sporne karakteristike kakovosti tj. zdrobljenost kot odstotek plev in odstotek primesi (razpredelnica 1). Zdrobljenost je bila le pri enem vzorcu nad 15 %, kar je meja po EWG normah. Količina primesi je dovoljena do 4 %. Žal je

Razpredelnica 1

Sestav in primesi hmelja v vreči

Vreča	Sestav in primesi hmelja v vreči				
	% storžkov	% plev	skupaj	% primesi nad 2 mm	pod 2 mm
SG 71748	82,2	11,8	6,0	5,8	0,2
SG 71748	92,3	3,8	4,9	4,9	–
AU 67657	69,2	9,7	21,1	20,3	0,8
AU 3612	67,5	19,9	12,6	12,5	0,1
AU 6566	71,8	8,2	20,0	19,7	0,3
AU 67760	80,7	4,6	14,7	14,6	0,1
AU 73788	85,4	10,5	4,1	4,0	–
73788	93,0	3,7	3,3	3,2	0,1
AU 65768 zelen	82,6	9,0	8,4	8,0	0,4
65768 rjav	50,4	14,8	34,8	22,5	12,3

Navajamo, kako upoštevajo primesi pri hmelju v Nemčiji.

Pri prevzemu odbijajo od teže hmelja pretirano količino primesi takole:

– listi in peclji tako trte in storžkov, panog. Posamezni peclji storžkov se tu uračunajo, prav tako tudi peclji storžka, ki so daljši od 2,5 cm.

Odbitek: 2 % + 1 % toleranca – 0 %
3–4 % toleranca – 1,5 %
nad 4 % toleranca – vsa količina + 50 %

Če vsebuje hmelj do 6 % primesi pecljev in listov ga kupec mora prevzeti, pri višjih količinah primesi pa morajo hmelj deponirati in ga očistiti primesi.

– primes (odpadek) manjši od 2 mm – delci pri obiranju za vsak procent – 0,5 % odbitka.

Do 5 % primesi se računa odbitek, pri večji količini primesi pa hmelja ne odkupijo. Stroške čiščenja nosi kupec.

– zdrobljenost storžkov: pleve – primesi iz lističev storžkov

Do 15 % plev ni odbitka

Nad 15 % za vsak % – odbitek 1,5 %

Odbitek se računa do 20 % plev, nato se hmelj ne odkupi.

Seveda pri prevzemu hmelja ocenijo, če hmelj izpolnjuje minimalne norme za opisane primesi oziroma zdrobljenost. Če se z organoleptično oceno to ne more, nimamo vzporednega vzorca ali smo premalo večji, moramo določiti zahtevane vrednosti analitično. Prav zato smo v nekaterih vzorcih to analizo opravili in ti podatki naj služijo za izdelavo naših ukrepov na področju varovanja kakovosti slovenskega hmelja. Le tako bomo lahko odgovarjali tudi bodočim generacijam slovenskih hmeljarjev.

Primesi in plevel zmanjšujejo količino alfa kislin in negativno vplivajo na značilno hmeljno aromo. Tudi obstojnost alfa kislin v skladišču, ki je značilna za posamezne sorte, je zmanjšana, saj je povečana aktivnost encima alfa oksidaze, ki zmanjšuje alfa kisline.

Dr. Tone Wagner

KAKOVOST SADILNEGA MATERIALA

Za uspešno pridelovanje je pomembna vrednost semena oziroma sadilnega materiala. Pri mnogih posevkih se tega izredno zavedajo tudi proizvajalci (žita, okopavine itn.). Še mnogo bolj pa je kakovost sadil pomembna pri rastlinah kot je hmelj.

Pri nas je pomen sadilnega materiala upoštevan že mnogo let. Pri vseh slovenskih kmetov imamo priznane matične nasade, ki so vir oskrbe s sadilnim materialom za nova hmeljišča. Strokovna služba s pregledi matičnih nasadov skrbi za sortno čist in zdrav sadilni material. Rezultati v praksi pa kažejo, da to strokovno delo ni dovolj učinkovito. Pri tem je namreč vir sadilnega materiala v rokah lastnika hmeljišča, ki pogosto zaradi svojih kratkoročnih interesov zmeša sadike. Tudi strokovna nerazgledanost hmeljarjev zmanjšuje javno mnenje o vrednosti sadilnega materiala.

Zato pripravljamo razmnoževanje oziroma pridelovanje sadik hmelja v objektih zaprtega tipa. Sadike bomo pridelovali le iz odbranih, brezvirusnih, garantirano sortno čistih sadik.

Matične rastline, vzgojene iz meristema vzdržujemo v rasilnjaku. Rasti začno v februarju in v marcu jih testiramo na viruse. Razmnožujemo le brezvirusne sadike od katerih narežemo zelene podtaknjence in jih ukoreninimo v oroševalnih gredah. Ukoreninjenec okrepimo v razmnoževališču. 5 % ukoreninjenec testiramo na viruse in če so rastline zdrave, izdamo certifikat A. Take sadike prodamo kot kvaliteten sadilni material.

Razpredelnica 2

Sestav hmelja pred odpremo

Št. vzorca	Celi storžki %	Pleve %	skupaj	Primesi pod 2 mm %	nad 2 mm %
21787 zgoraj	52,8	32,1	15,0	11,3	3,7
21787 sredina	72,6	15,5	11,9	5,4	6,5
21787 spodaj	58,3	29,0	12,7	7,2	5,5
72379 zgoraj	78,7	9,7	11,6	2,5	9,1
72379 sredina	79,0	9,5	11,5	4,6	6,9
72379 spodaj	82,4	9,1	8,5	2,2	6,3
54133 zgoraj	80,6	12,3	7,1	2,0	5,1
54133 sredina	80,6	10,1	9,3	3,0	6,3
54133 spodaj	68,9	15,7	15,4	4,8	10,6
4346 zgoraj	75,6	20,5	3,9	2,6	1,3
4346 sredina	68,7	20,9	10,4	6,0	4,4
4346 spodaj	82,3	13,6	4,1	2,1	2,0
trak sredina	65,9	23,7	10,3	2,8	7,5
trak sredina	25,6	40,8	33,5	21,2	12,3
trak spodaj	59,0	24,5	16,4	9,8	6,6
trak spodaj	67,1	27,9	5,0	3,2	1,8
D-1	60,0	28,0	12,0	7,0	5,0
D-1	56,1	29,6	14,3	8,6	5,7

Razpredelnica 3

% alfa kislin

Vzorec	Frakcija Pod 2 mm	Pleve	Celi storžki	α – povprečni z drob.	brez drob.
D-1					
briketirnica	6,2	2,2	6,1	4,7	4,3
21787 zgoraj	5,4	3,5	7,2	5,5	4,9
54133 spodaj	5,8	3,8	8,9	6,7	7,0

Posajamo le v čisto zemljišče, kjer dalj časa ni bilo hmelja ali samo po izoravanju 1–2 leti gojili žita in skrbeli, da bi v zemlji ni živečih delov hmelja. Posebno moramo paziti na vrste z drogovi in sidri. 10 % rastlin iz matičnega hmeljišča vsako leto testiramo na viruse. Če je rezultat negativen, dobi nasad certifikat B, ki velja eno leto.

Razmnoževanje iz nasada A ni tako zanesljivo kot iz zaprtih objektov in zato dobi certifikat B.

Teoretično obnavljamo letno v SRS 200 ha. Pri 3000 rastlinah na 1 ha potrebujemo letno 600.000 sadik. Da bi bilo to delo uspešno v praksi, potrebujemo 10 let.

Nemški hmeljarji so proizvedli leta 1983 95.000 brezvirusnih ukoreninjenec in sicer sorte Northern Brewer 67 %, Hersbrucker 8 %, Brewers God 21 % in Perle 4 %, ki so vse prejele A–certifikat. S tem so začeli februarja 1982 v posebni vrtnariji. Pridobljeni sadilni material se še ni preizkusil v praksi. V letu 1984, bodo že ugotavljali pridelke in odstotke alfa kislin. Večina pridobljenega sadilnega materiala odpremijo v oktobru.

Neve (1982) je primerjal rastline nekaterih sort, ki so bile zdrave, vzgojene iz meristema ali izolirane pred infekcijo s prunus necrotic ring-spot virus (PNRS). Morfoloških razlik ni bilo, z izjemo sušnega leta 1978 na Northern Breweru. Infekcija virusa je značilno zmanjšala % alfa in pridelek odvisno od sorte. Zato je pri njih raz-

množevanje brezvirusnega sadilnega materiala gospodarsko pomembno. Thresh (1982) navaja, da so bile leta 1967 vse pomembne sorte v Angliji inficirane s PNRS virusom. Situacija se je spremenila, ko so vzgojili rastline starejših sort, ki so bile brez PNRS-virusa in tudi z izolirano vzgojo novih sort kot so Wye Northdown. Brezvirusne rastline glavnih sort vzdržujejo v rasilnjaku in se namenijo za razmnoževanje, ki ga opravljajo izven hmeljarskega področja ter priznani sadilni material je A–plus oznake. Že leta 1967 so imeli prve brezvirusne sadike in polovica obnove je taka. Stopnja infekcije z virusi določajo z imunološkim testom in tudi stopnja reinfekcije.

Vesele prvomajske praznike

želi vsem hmeljarjem

Inštitut za hmeljarstvo
in pivovarstvo